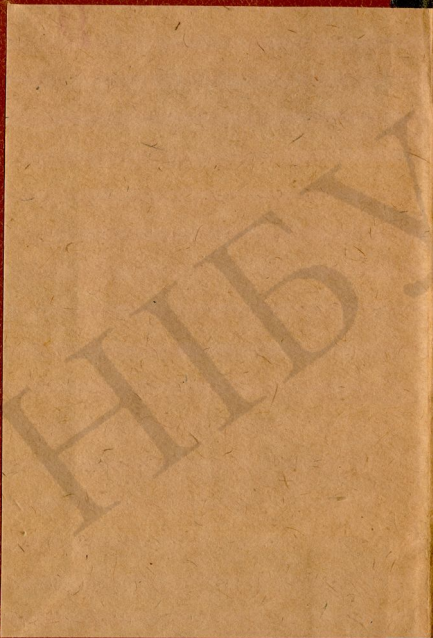

059

4953

Ураиский
календарь
на 1960

059

У453

Український
календарь
на 1916 рік.

Ціна 15 коп.

1916

Видавництво: „Дзвін“.

випустило такі видання:

„Дзвін“. Збірник I	1.10
Леся Українка твори Том I	1.20
В. Винниченко. Твори. Книжка IV	1.00
„ „ „ V	1.00
„ „ „ VI	1.25
„ „ „ VII	1.00
„ „ „ IX	1.35
„ Молода кров, комедія на 4 дії—	50
„ Брехня, пьеса на 3 дії	—50
Л. Юркевич. Національна справа і робітництво—	15
„ Кляси і суспільство	—20
„ Кооперація і робітництво	—30
М. Вороний. Ліричні поезії. Том I	—80
С. Черкасенко. Казка старого млина. Драма.—	50
В. Левинський. Нарис розвитку українського руху в Галич. З передмовою Л. Юркевича—	80

Дрібна бібліотека.

В. Винниченко. Біля машини. Оповід.	— 8
„ Федько халамидник	—10
„ Кузь та Грицунь	—10
„ Уміркований та ширий	— 5
Про лихі пошести, та як боротися з ними	—10
С. Тодосієнко. Розмова про школу	— 4
С. Подолянин Українець за кордоном і мандрівка в минуле	— 6
Б. Лазаревський. Святий город. Опов.	— 8

Головні склади видавництва:

- 1) Харків. Петровськ. пер. 18 Українська Книгарня
- 2) в Укр. Книгар. [був. Київ. Стар.] Київ Безаковська, 8
- 3) в крамниці „Час“, Київ. Володимирська 53.
- 4) в укр. книг. Катеринодар, Катерининська, 34.
- 5) в укр. книг. Слово Катерин., Полицейська, 59.

059
У-453
4576.

*См. 1948 р.
ВК/12/1532*

Український

КАЛЕНДАРЬ

на **1916** рік.

(ВИСОКОСНИЙ).

КАТЕРИНОСЛАВ

Друкарня бувш. „Прогресъ“ М. Г. Вейсмана,
1915 рік.

119
39537
Державна історична
БІБЛІОТЕКА УРСР *2008*

059(с2)

УКРАЇНСЬКИЙ

ЖАЛЕНДАРЬ

НА 1916 рік.

(ВНОСОЧНИЙ)

КАТЕРИНОСЛАВ

Видання в друкарні "Печатня" М. Т. Белокони

1915 рік.

Handwritten notes and stamps at the bottom of the page, including a date stamp "1915 рік" and some illegible text.

Дні неприсутственні.

- Січень:** 1 (пятн.) Нов. Рік. 6 (сер.) Богоявлення (Водохреща).
- Лютий:** 2 (вівт.) Стрітіння. 19 і 20 (пятн. і суб.) Масниці.
- Березіль:** 25 (пятн.) Благовіщення.
- Квітень:** 3 Вербна неділя. 7, 8, 9 (четв., пятн. і суб.) на страс. тижні. 10, 11, 12 нед., понед., і вівт. Великдень. 23 (суб.) Іменини Цар. Олександрі Федоровни.
- Травень:** 6 (пятн.) Народження Імператора Миколая Олександровича. 9 (понед.) св. Миколая. 14 (суб.) Царське Коронування; 19 (четв.) Вознесення. 25 (сер.) Народження Цариці Олександрі Федоровни. 29, 30 (нед., пон.) Зелені свята.
- Червень:** 29 (сер.) св. ап. Петра і Павла.
- Липень:** 22 (пят.) Іменини Цариці Марії Федоровни. 30 (суб.) Народження Наслідника Цесаревича Олексія Миколаєвича.
- Серпень:** 6 (суб.) Спаса. 15 (понед.) Перша Пречиста. 29 (пон.) Усікновення голови Івана Хрестителя. 30 вівт. св. Олекс. Невського.
- Вересень:** 8 [чет.] Народження Пресв. Богородиці [Друга Пречиста]. 14 [сер.] Воздвиження Честного Хреста. 26 [пон.] св. Іоанна Богослова.
- Жовтень:** 1 [суб.] Покрова. 5 [сер.] Іменини Наслідника Цесаревича Олексія Миколаєвича. 21 [пят.] Вступлення на престол Його Величності Миколая II; 22 [суб.] Казанської Ікони Божої Матері.
- Листопад:** 14 [пон.] Народження Цариці Марії Федоровни; 21 [пон.] Введення у Храм Пресв. Богородиці.
- Грудень:** 6 [вів.] Іменини Його Величності Царя Миколая Олександровича. 25—27 [четв., пят., суб.] Різдво Христове.

Дні, в які не можна вінчати.

1. На передодні середи, п'ятниці, неділі, свята та ще на передодні Вступлення на престол; Коронування Імператора.
2. На масниці, у Великій піст та на Великдень.
3. У Петрівку. у Спасівку, а також на передодні Усікновення та на саме Усікновення.
4. У Пилипівку та різдвяними святами [аж до 6-го січня].

Пасхалія,

що наказує, коли якого року прийдуться пости, м'ясниці, великодні і інші свята з цього року до 1925-го

Року	Різдвяні масниці		Початок масниці		Заговини		Великдень		Вознесіння		Зелені свята		Петрівка	
	Тижні	Дні	Січень	Лютий	Лютий	Березаль	Березаль	Квітень	Квітень	Травень	Травень	Червень	Тижнів	Днів
1916	7	3	—	14	21	—	—	10	—	19	29	—	3	2
1917	6	1	—	5	12	—	—	2	—	11	21	—	4	3
1918	9	—	—	25	—	4	—	22	—	31	—	10	1	4
1919	6	6	—	10	17	—	—	7	—	16	26	—	3	5
1920	5	5	—	2	9	—	29	—	—	7	17	—	5	—
1921	8	3	—	21	28	—	—	18	—	27	—	6	2	1
1922	6	9	—	6	13	—	—	3	—	12	22	—	4	2
1923	5	1	29	—	5	—	—	26	—	4	14	—	5	3
1924	8	—	—	18	25	—	—	14	—	23	—	2	2	5
1925	6	8	—	9	16	—	—	6	—	15	25	—	3	6

Місяць СІЧЕНЬ (Январь) має 31 день.

Дні	С. ст.	Н. ст.	
+ Шт.	1	14	Обрізання Господнє. Новий Рік. Св. Василя Великого.
С.	2	15	св. Сильвестра папи рим. Муч. Феогена еп., Іуліанії
Н.	3	16	св. прор. Малахії. Мч. Гордія.
П.	4	17	собор. св. 70 ап. пр. Феоктиста. Мч. Зосими і Афанасія.
В.	5	18	2 св. вечер. Свч. Феоктиста і Феони. пр. Григорія Критського.
+ С.	6	19	Богоявлення. Водохреща.
+ Ч.	7	20	соб. св. Івана Хрестителя. Пр. Феодосія Углицького.
Пт.	8	21	пр. Георгія Хозев. і Омеляна. пр. Григорія Іллі Антонія.
С.	9	22	мч. Поліевкта. Св. Филиппа митр., Петра еп.
Н.	10	23	св. Григорія Ніського. пр. Павла. Св. Маркіяна.
+ Пн.	11	24	пр. Феодосія Великого. пр. Михаїла.
В.	12	25	мч. Татіяни. Св. Савви серб. пр. євпраксії. Мч. Петра.
Ср.	13	26	мч. єрмила. Стратоника і Петра. пр. Іакова.
Ч.	14	27	пр. отець в Синаї й Раїфі ізбисн.: Ісаї, Мойсея та инш.
Пт.	15	28	пр. Павла Фивейського. Іоана Кущника.
С.	16	29	мч. Неона. Леонили. Пр. Максима, іерея в Тотьми.
+ Н.	17	30	пр. Антонія Великого.
Пн.	18	31	св. Афанасія і Кирила Олександр. пр. Маркіяна.
В.	19	1	пр. Макарія єгипт., Мак. Олекс. Макарія Печер.
+ Ср.	20	2	пр. євфимія Великого. Мч. Васса. євтихія, євсевія.
Ч.	21	3	пр. Максима Мч. Неофита. Анастасія, євгенія.
Пт.	22	4	св. ап. Тимофія Пмч. Анаст. Персіян. Мч. Георгія.
С.	23	5	свч. Климента. Св. Павлина. пр. Геннадія. Агафангела.
Н.	24	6	пр. Ксенії і Мч. Вавили. пр. Македонія.
+ Пн.	25	7	с. Григ. Богос. Ік. Б. М. „Утоли моя печалі“.
В.	26	8	пр. Ксеноф., Марії, Аркадія. Іоана, Сімеона слов.
+ Ср.	27	9	перенесення мощів св. Іоана Злат. арх. царегр.
Ч.	28	10	пр. Ефрема Сирина, Ефрема печер. Паладія.
Пт.	29	11	св. мч. Ігнатія Богоносця. пр. Лаврентія печер.
+ С.	30	12	св. Василя Вел., Григорія Богосл. і Іоана Злат.
Н.	31	13	мч. Кира і Іоана, Евдокії Виктора і Никифора.

Дні	С. ст.	Н. ст.	Місяць ЛЮТИЙ (Февраль) має 29 днів.
Пн.	1	14	св. мч. Трифона, Пр. Петра галатійського.
+ В.	2	15	Стрітіння Господа Нашого Ісуса Христа.
С.	3	16	св. і пр. Сімеона і Анни мч. Адріяна, Власія.
Ч.	4	17	пр. Ісидора, Бир. Св. кн. Георгія Пр. Микол. спов.
Пт.	5	18	св. Феодосія чернигів, мч. Агафії і Феодулії.
С.	6	19	пр. Вукола мч. Іуліана, Св. Фотія патр. Констан. мч. Максим.
Н.	7	20	пр. Парфенія замисакійськ. і Луки Елладського.
Пн.	8	21	вмч. Феод. Стратилата, Захарія пр. Серповиця.
В.	9	22	св. мч. Ник. Мч. Маркела, Філагрія і Панкратія.
С.	10	23	св. мч. Харлампія, Валентини і Павли пр. Прохора печерського.
Ч.	11	24	св. мч. Власія, Св. Федори пр. Дмитрія прилуцького.
+ Пт.	12	24	св. Мелетія св. Олексія митр. моск., преп. Марії.
С.	13	26	пр. Мартиніана, Зої, Сімеона мироточ., Фотинії.
+ Н.	14	27	Неділя мясопустна св. Кирила, Ісаакія печ. Аврамія, еп. Михаїла.
Пн.	15	28	початок масниці св. ап. Онисима пр. Пафнутія.
В.	16	29	св. мч. Памфила, Валента, Павла Селівка, Даниїла.
С.	17	1	св. вмч. Федора Тирона, обр. моц. мч. Міни.
Ч.	18	2	св. Льва папи рим. св. Флавіана пат. царг. Агапита еп.
Пт.	19	3	св. Архипа і Филімона пр. Макарія сповідн.
С.	20	4	св. Льва еп. катанськ., св. Агафона папи рим.
Н.	21	5	Неділя сиропустна (пущення) пр. Тимофія св. Евстафія і Георгія.
Пн.	22	6	пр. Афанасія спов. мч. Маврикія.
В.	23	7	св. Подікарпа, пр. Іоана, Антіоха; Мойсея.
С.	24	8	1, і 2 обрїтєння чест. глави Іоана Хрестителя.
Ч.	25	9	св. Тарасія архієписк. Константин.
Пт.	26	10	св. Порфирія газськ. архієп., св. мч. Севастіана.
С.	27	11	св. Прокопія, пр. Тита печерського.
Н.	28	12	Неділя 1-а ведик. посту (православія) пр. Василія сповідн., Марини, св. мч. Нестора.
Пн.	29	13	пр. Кассьяна римлянина.

Місяць **БЕРЕЗІЛЬ** (Март) має 31 день.

Дні	С.	ст	Н.	ст	
В.	1	14			пмч. Євдокії, мч. Нестора, Маркелла, Антонія.
Ср.	2	15			свм. Федота єп. Кирин, св. Арсенія, пр. Агафона.
Ч.	3	16			св. мч. Євтропія, Клеоника і Василіска.
Пн.	4	17			пр. Герасима, св. Вячеслава, мч. Павла і Іуліанії.
С.	5	18			мч. Ковона Ісавр., Євламнія і Марка, Євлогія пр.
Н.	6	19			Неділя 2-а вел. п. св. 42 мч. в Амвораі, пр. Аркадія.
Пн.	7	20			св. мч. Єфрема, Василя і Євгенія, пр. Павла.
В.	8	21			пр. Феофілакта, смч. Федорита, Деметія.
+ Ср.	9	22			св. 40 мч. севастійськ., св. Кесарія бр. св. Григорія Бог.
Ч.	10	23			св. мч. Кодрата, Кипріана, Діонісія, Павла.
Пт.	11	24			св. Софронія, пр. Євфимія Ар. Новгор.
С.	12	25			пр. Феофана, св. Григорія Двоєслова.
Н.	13	26			Неділя 3-а вел. п. (середохрести) пер. моц. Никифора мч. Олександра.
Пн.	14	27			пр. Венедикта, св. Феогноста, <i>Росітислава</i> .
В.	15	28			мч. Агація, Олександра і Никандра.
Ср.	16	29			св. мч. Савина, Пали, св. Серапіона.
+ Ч.	17	30			пр. Олексія чоловіка Божого.
Пт.	18	31			св. Кирила архiep. Іерусал., пр. Євкарпії.
С.	19	1			св. мч. Хрисафа і Дарії, Клавдія.
Н.	20	2			Нед. 4-а вел. п. (похвальва) пр. Іоанна, Сергія.
Пн.	21	3			св. сповід. Іакова єп., Фоми патр. конст.
В.	22	4			свмч. Василя, пр. Ісаакія монаха.
Ср.	23	5			пмч. Никона єп. мч. Филита, Ліді.
Ч.	24	6			св. Артемона, пр. Іакова й Захарії, Артемія.
+ Пт.	25	7			Благовіщення Пресвятої Богородиці.
+ С.	26	8			Собор. Архангела Гавріїла, смч. Іринея.
Н.	27	9			Нед. 5-а велик. пос. мч. Матрони, смч. Мануїла.
Пн.	28	10			пр. Іларіона й Стефана, мч. Іоні.
В.	29	11			Похвала Богородиці. св. Марка, Кирила, Іоанна.
Ср.	30	12			пр. Іоанна Лівничника, Зосими єп. Сир.
Ч.	31	13			смч. Іпатія, Ік. Б. М. Іверської мч. Веніаміна.

Дні	С. ст.	Н. ст.	Місяць КВІТЕНЬ (Апріль) має 30 днів.
Пт.	1	14	пр. Марії Єгипт., Євфимія Сузд. і Авраама Болгар.
С.	2	15	субота Лазаря, пр. Тита чуд. св. мч. Подікарня.
			Неділя 6-та вел. посту (Вербна).
+ Н.	3	16	Вход в Іерусалим Гос. Наш. Ісуса Хр. пр. Микити.
Пн.	4	17	пр. Носифа єнописця, Георгія безмовн., Зосими.
В.	5	18	мч. Агофонода, пр. Марка афин., Платона.
С.	6	19	св. Мефодія, архиеп. Моравського.
Ч.	7	20	(Чистий четверг) св. Георгія пр. Даниїла.
Пт.	8	21	св. ап. Пролона, Агава, св. Целестина.
С.	9	22	мч. Євксенія, та ин. 270 мч. Вадима.
			Неділя Великодня.
+ Н.	10	23	Пасха Христова (Великдень), св. мч. Терентія, Африкана, Максима, Зинона, Олександра Федора.
Пн.	11	24	смч. Антіни, прп. Іоанна, мч. Мартиніана.
В.	12	25	св. Василія єпов. пр. Ісаакія Сиріяна мч. Давида.
С.	13	26	смч. Артемона.
Ч.	14	27	св. Март. єпов. мч. Антонія, Іоанна, Євстафія.
Пт.	15	28	св. ап. Аристарха, Пуда і Трофима мч. Савви.
С.	16	29	св. мч. Агапії, Ірини, Хіонії, св. мч. Леоніда.
Н.	17	30	Неділя пров. Фомі еп. 1-й вмч. Симона, Ананії пр. Зосими.
Пн.	18	1	пр. Іоанна, св. Кузьми, св. мч. Вікт., Авксентія.
В.	19	2	пр. Іоанна св. Георгія і Трифона, мч. Христофора.
С.	20	3	пр. Федора і Анастасія, св. Григорія.
Ч.	21	4	свм. Януарія, мч. Фавста Федра, свтхія.
Пт.	22	5	пр. Федора, Віталія, ап. Луки і Климента.
+ С.	23	6	св. вмч. Георгія Побідоносця, мч. Анатолія, Цар. Олександ. Іменин. і Вел. Цар. Олек. Федоровни
Н.	24	7	Неділя 3-а (Мирон), мч. Савви, пр. Єлизавети, Леонтія, Лонгіна.
Пн.	25	8	св. ап. і св. Марка, прп. Сільвестра обнор.
В.	26	9	смч. Василія, св. Стефана, Глафіри дів.
С.	27	10	св. ап. Симеона, єрдя. Госп. пр. Степана печ.
Ч.	28	11	св. ап. Іоанна і Сосипатра, св. Кирила, Віталія.
Пт.	29	12	св. 9-ти мч. Феогніда, Руфа та інших. пр. Мемк.
С.	30	13	св. ап. Іакова, брата св. ап. Іоанна Бог. мч. Макс.

Дні	С. ст.	П. ст.	Місяць ТРАВЕНЬ (М а й) має 31 день.
Неділя 4-а Розслабленого гл. 3-й.			
+ Н.	1	14	св. пр. Івремій Смч. Макарія митр. київ.
Пн.	2	15	св. Афанасія вел. пер. моц блгв. кн. Бориса і Гліба.
+ В.	3	16	пр. Федосія печерського й Петра єпископа.
С.	4	17	мч. Пелагій свм. Еразма.
Ч.	5	18	св. Ірини пр. Адріана.
+ Пт.	6	19	Нарож. Імператора Миколая Александр. св. Іова мч. Діонісія.
С.	7	20	мч. Акакія пр. Нила Сорськ.
Неділя 5-а (Самаринина) гл. 4 й.			
+ Н.	8	21	св. Еванг. Іоана Богосл. пр. Арсенія великого.
+ П.	9	22	пер. моц св. Миколая Чудотв. пр. Ісаї мч. Христоф.
В.	10	23	св. ап. Симона Зилота пр. Ісидора юр. мч. Онісіма.
+ С.	11	24	св. уч. славянських. Кирила і Мефодія.
Ч.	12	25	св. Єпифанія і Германа. патр. Константина.
Пт.	13	26	мч. Гликерії дівч. св. Георгія сповідника.
+ С.	14	27	Царське Коронув. св. вмч. Ісидора. пр. Микити печерськ. Серапіона.
Неділя 6-а (Свнього) гл. 5-й.			
Н.	15	28	пр. Пахомія вел., Евфросина св. Ісаї чуд. печ.
Пн.	16	29	пр. Федора Ефрема Музи отроков.
В.	17	30	св. ап. Андроника, св. Степана.
С.	18	31	св. мч. Петра, Діонісія, Андрея, Павла, Христини.
+ Ч.	19	1	Вознесення Господнє (Вшестя) св. мч. Патрікія св. Іоана готськ.
Пт.	20	2	мч. Фалалія і Аскадона.
+ С.	21	3	св. рівноап. Констан. і Олени св. кн. Констант.
Неділя 7-а (св. отців) гл. 6-й.			
Н.	22	4	св. мч. Васианска.
Пн.	23	5	св. слов. Михаїла єп. і Леонтія єп.
В.	24	6	пр. Симеона Стовника, Микити, Фавста.
+ С.	25	7	З обрiтєння гл. св. Іоана Хрест. смч. Фералонта.
Ч.	26	8	св. ап. Карпа і Алфея вмч. Георгія Нового.
Пт.	27	9	св. мч. Фералонта, мч. Федори, Дідіма.
С.	28	10	св. Микити сповідника, Ігнатія.
Неділя 8-а [Клєчальна] гл. 7-й			
+ Н.	29	11	День св. Тронці (Зел. свята) мч. Федосії дівч.
+ Пн.	30	12	День св. Духа. пр. Ісаакія далматського.
В.	31	13	св. ап. Ерма мч. Ермія і Філософа.

Дні	Н. ст.	С. ст.	Місяць ЧЕРВЕНЬ [Юнь] має 30 днів.
С.	1	14	мч. Іустина, Харитона.
Ч.	2	15	св. Никифора спов. вмч. Іоана нового.
Пт.	3	16	мч. Кладія, Інатія, Діонисія, Лукіана, Павла діви.
С.	4	17	св. Митроф. пр. Зосими Кизік. Прест. Мефод. Писн.
			Неділя 1-а після Тройці [усіх святих] гл. 8-й.
Н.	5	18	св. мч. Дорофея мч. Маркіана, Цикандра, Андо- на, Леонія.
Пн.	6	19	прп. Висар. і Іларіона імч. дів. Сусанни, Фекли.
В.	7	20	мч. Федота, Киріана, Калерії, Марії.
С.	8	21	вмч. Федора Стратилата св. Ефрема, прп. Зосими.
Ч.	9	22	св. Кирила арх. Олекс. мч. Фекли, Марфи і Марії.
Пт.	10	23	св. мч. Тимофея еп. пруськ. мч. Антоніни діви.
С.	11	24	св. ап. Варфоломеї і Варяви.
			Неділя 2-а після Тройці гл. 1-й.
Н.	12	25	пр. Онуфр. вел. Петра Афонськ. Арсенія Конев.
П.	13	26	Мч. Акиліва й Антоніни, Трифілія прп. Анни.
В.	14	27	св. пр. Елісея, св. Мефодія, патр. Констант.
С.	15	28	св. Іони митр. моск. св. пр. Аммоса.
Ч.	16	29	св. Тихона еп. амафун. мч. Тигрія і Евтропія.
Пт.	17	30	мч. Мануїла, Савелла й Ісмаїла.
С.	18	1	мч. Леонтія, Інатія і Феодула ік. Б. М. Боголюбськ.
			Неділя 3-а після Тройці гл. 2-й.
Н.	19	2	св. ап. Іуди, брата Господня мч. Зосими.
П.	20	3	св. мч. Мефодія еп. патаре. св. Левкія еп.
В.	21	4	мч. Іудана тарсійс. св. Терентія еп. іконійського.
С.	22	5	смч. Евсевія еп. Самосате. мч. Зинона Галактіона і Зіни.
Ч.	23	6	мч. Агриппини, Урвана Престав. Артемія Веркол.
Пт.	24	7	нарож. Среда. й Хрест. Госп. Іоана [Івана Кулайла] мч. Ероса.
С.	25	8	імч. Февронії діви св. Давида і Емфросинії.
			Неділя 4-а після Тройці гл. 3-й.
Н.	26	9	прп. Давида і Іоанна еп. Готськ. св. Діонисія.
Пн.	27	10	пр. Самісона, св. Севира пресвитера.
В.	28	11	св. Кира і Іоана прп. Германа, Гавла і Сергія.
С.	29	12	св. апостолів Петра і Павла.
Ч.	30	13	собор дванадцяти апостолів.

			Місяць ЛИПЕНЬ (Юль) має 31 день.	
Дні	С. ст.	Н. ст.		
Пт.	1	14	св. чудотв. і безсребр. Кузьми і Дем'яна, прп. Петра.	
+ С.	2	15	Пол. різн. Пресв. Богородиці, св. Фотія митр. київ. Ік. В. М. Ахтирської.	
Н.	3	16	Неділя 5-а Гл. 4-й, мч. Іакинфа, Мокія, Марка св. Анатолія.	
Пн.	4	17	св. Андрея Критськ. прп. Євфимія чудотв., Марфи.	
+ В.	5	18	прп. Афанасія Афонськ. пр. Сергія радон. мч. Анни.	
Ср.	6	19	прп. Сисоя Велик. мч. Ісавра і Інноцентія, Лукії дівн.	
Ч.	7	20	прп. Фоми і Акакія, преставл. Євдокії княгині.	
+ Пт.	8	21	вмч. Прокопія, Прокоп, юрод. Ік. В. М. Казанської.	
С.	9	22	смч. Панкратія і Кирила, св. Федора Едеск.	
			Неділя 6-а після Тройці, Гл. 5-й	
+ Н.	10	23	прп. Ант. печерськ. мч. Леонтія, Даниїла, Віанора.	
Пн.	11	24	мч. Євфимія Блаж. Ольги вел. ки. київської.	
В.	12	25	мч. Прокла і Іларія, Іоанна, Марії, прп. Арсенія.	
Ср.	13	26	собор. св. арханг. Гаврила, прп. Стефана, мч. Серапіона.	
Ч.	14	27	св. ап. Акилли, прп. Онисима чудотв. мч. Іуста.	
+ Пт.	15	28	св. рівноап. ки. Володимира, мч. Кирика і Іуліти.	
С.	16	29	смч. Афіногена, мч. Павла і Юлії дівн.	
			Неділя 7-а після Тройці, Гл. 6-й.	
Н.	17	30	вмч. Марини, перенес. моц. прп. Лазаря.	
+ Пн.	18	31	мч. Ємеліяна, прп. Іоанна многостр. печерськ.	
В.	19	1	прп. Макрини і Дія св. Романа князя.	
+ Ср.	20	2	св. прор. Іллі, прп. Авраамія галицьк. чудотворця.	
Ч.	21	3	прп. Симеона юрод. і Іоана піст. св. пр. Єзекиїля.	
+ Пт.	22	4	Імен. Іі Вел. Цар. Марії Федоровни, св. рівноап. Марії Магдалини.	
С.	23	5	мч. Троф., Феофила із ними 13 мч. смч. Аполливар.	
			Неділя 8-а після Тройці, Гл. 7-й.	
+ Н.	24	6	мч. Христини, св. блгв. ки. Бориса і Гліба.	
Пн.	25	7	Успіння св. Анни, матері Богород. св. Олімпіади.	
+ В.	26	8	смч. Єрмолая, прп. Моисея Угр., імч. Параскеви.	
+ Ср.	27	9	вмч. Пантелейм., св. блаж. Миколая прп. Анфиси.	
Ч.	28	10	св. ап. Прох., Никан., Тим. і Пармена, мч. Акакія.	
Пт.	29	11	мч. Калиника, Серафими і Федоті.	
+ С.	30	12	Нарожд. Наслід. Цес. Олек. Микол. св. ап. Силі.	
			Неділя 9-а після Тройці Гл. 8-й.	
Н.	31		св. і првд. Євдокима Каппадокіяна, мч. Іуліти.	

Дні	С. ст.	Н. ст.	Місяць СЕРПЕНЬ (Августъ) має 31 день.
+ Пн.	1	14	Початок спас Пронех, древ. чест Христа мч. Мак.
В.	2	15	пер. моц св. пер. архид. Стефана. Никодима.
Ср.	3	16	пр. Ісаак Далмата і Фавста. Антонія римл. Кузьми
Ч.	4	17	св. 7 отроків в Ефесі. мч. євдокі.
Пн.	5	18	мч. євєнгнія смч. Фєвїя св. првд. Нонїи.
+ С.	6	19	Преображення Господнє (Спас).
Неділя 10-а після Тройці гл. 1-й.			
Н.	7	20	пр мч Дометїя при. Пимена печерськ. і Ора.
Пн.	8	21	св. смел. слов. і Мирона єп. крп. пр. Григор ікон.
+ В.	9	22	св. ап. Матфїя мч. Антонїя Олександр. Марї.
Ср.	10	23	мч. Лаврентїя, архидїак. Сисста, папи рим.
Ч.	11	24	мч. євїла і Сузанни дви імч. Федора і Вас. печ.
Пт.	12	25	мч. Фотїя, Анїкїти, Намфіла і Канїтонл.
С.	13	26	при. Максима. Тихона, мч. Ковкор. Ів. В.М. Страс
Неділя 11-а після Тройці гл. 2-й.			
+ П.	14	27	св. пр. Михея перен. моц св. Федосїя печерськ.
+ Пн.	15	28	Успїння Пресв. Богород. (Перша Пре ч.) кїнець спас.
+ В.	16	29	перен. в Конст. Нерукотв. обр. Госп. мч. Деонїда
Ср.	17	30	мч. Мирона прес. і Іуліанї при. Аліція печ.
Ч.	18	31	мч. Флора і Лавра св. Іоанна. патр конєянтин.
Пт.	19	1	мч. Андрея Стратилата, Тимофїя и Фєкли.
С.	20	2	св. пр. Самуїла, мч. Севїра і Мемнона.
Неділя 12-а після Тройці гл. 3-й.			
Н.	21	3	св. ап. Фадея при Авраамїя печ. мч. Васси.
Пн.	22	4	мч. Агафонїка, Харїсема смч. Афанасїя.
В.	23	5	мч. Лувпа смч. Ірїнея єп. лага. преп. євтихїя і Флорентїя.
Ср.	24	6	смч. євтиха перен. моц св. Петра, митр. кївськ.
Ч.	25	7	св. ап. Ваофоломея і Тїта. св. Мици патр. Царегр.
Пт.	26	8	мч. Адрїана і Наталї. при. Адрїана Ондрусов.
С.	27	9	при. Пимена Велик. смч. Кукши, мч. Анфїси.
Неділя 13-а після Тройці гл. 4-й			
+ П.	28	10	при. Мойсея Мурина. Соб. преп. отець печ. св. пр. Анїи.
+ Пн.	29	11	Успїновення глави св. Іоанна Предт. і Хрест. Госп.
+ В.	30	12	перен. моц св. блгв. кн. Олександра Невського.
+ Ср.	31	13	положення пояса пресв. Богородїцї св. мч. Кипрїяна єп. карф.

Місяць ВЕРЕСЕНЬ (Сентябрь) має 30 днів.

Дні	С. ст.	Н. ст.	
+ Ч.	1	14	пр. Симеона Столпника і матері його Марфи.
Пт.	2	15	мч. Маманта, Федота, Леоніда, св. Іоана пости.
С.	3	16	смч. Анфима мч. Феофила, Дорофея, Петра, Домни.
Неділя 14-а після Тройці гл. 5-й.			
Н.	4	17	смч. Вавили св. прор. Мойсея.
Пн.	5	18	св. пр. Захарії і правд. Єлисавети.
+ В.	6	19	Спомін, святкування чуда архистр. Михаїла.
С.	7	20	мч. Созонта і Евсеїхія св. Іоанна арх. Новгород.
+ Ч.	8	21	Народження Пресвятої Богородиці (Друга Пречиста)
Пт.	9	22	св. богоотець Іоакима і Анни Блаж. Микити.
С.	10	23	мч. Мисодори, Митродори і Нимфодори.
Неділя 15-а після Тройці, гл. 6-й			
Н.	11	24	прп. Федори і Евфросини мч. П. Діодора й Дмитрія.
Пн.	12	25	смч. Автонома і Корнута мч. Федора Алекс.
В.	13	26	мч. Іллі, Серапіона, Лукіяна, Леонтія і Валеріяна.
+ С.	14	27	Воздвиж. Честного і Животв. Хреста (день пісти).
Ч.	15	28	вмч. Микити мч. Порфирія, Максима.
Пт.	16	29	вмч. Евфимія мч. Людмили, Віктора, св. Кипріяна.
С.	17	30	мч. Софії і трохі дочок: Віри, Надії і Любови.
Неділя 16-а після Тройці, гл. 7-й.			
Н.	18	1	мч. Євменія мч. Софії, Аріяни й Ірини.
Пн.	19	2	мч. Трофима, Савватія і Доримедонта.
В.	20	3	вмч. Євстафія Плакиди мч. кн. Михаїла.
+ С.	21	4	св. ап. Кондрата св. Дмитрія митр. ростовського.
+ Ч.	22	5	собор. преп. отців, що в ближ. київ печер. мч. Фоки.
+ Пт.	23	6	Зачаття предг. й Хрестит. Іоана мч. Іоана.
С.	24	7	св. перв. мч. Фекал, прп. Конрія й Никандра
Неділя 17-а після Тройці гл. 8 й			
+ Н.	25	8	прп. Евфросинії, Преставл. Сергія Радонежського.
+ Пн.	26	9	преставл. св. ап. і еванг. Іоана Богослова.
В.	27	10	мч. Калистрата й Епихарії, св. Савватія Соловєвського.
С.	28	11	пр. Харитона, Убієніє св. Вячеслава кн. чеського.
Ч.	29	12	прп. Кирика одшельника і Феофана Милостивого.
Пт.	30	13	смч. Григорія св. Михаїла митр. київського.

Дні	С. ст.	П. ст.	Місяць ЖОВТЕНЬ [Октябрь] має 31 день.
+ С.	1	14	Покр. Пресв. Богор. (Покр.) св. ап. Ананій при Романа
			Неділя 18-а після Тройці гл. 1-й.
Н.	2	15	смч. Кипріяна, мч. Іустини, св. Андрея юродив.
Пн.	3	16	смч. Діонісія Арсон, при Іоана Хозевита.
+ В.	4	17	смч. Ієромєя обрїт, моц. Гурія і Варсонофія.
+ С.	5	18	Імен. Наслїди. Цесар. мч. Харитини св. Петра,
+ Ч.			Олексія, Іони.
	6	19	св. апостола Хоми.
Пт.	7	20	мч. Сергія, і Вахха пр. Сергія печерськ.
С.	8	21	пр. Пелагїї й Таїсії.
			Неділя 19-а після Тройці гл. 2-й.
+ Н.	9	22	св. ап. Іакова Алфеева, пр. Андроника й Афанасія.
Пн.	10	23	мч. Евлампія і Евлампїї, пр. Феофила і Вассіана.
В.	11	24	св. ап. Филипа при Феована печ. мч. Зїнаїди.
С.	12	25	мч. Прова, Тараха, Андрон. й Домники св. Косьми
+ Ч.	13	26	мч. Карпа і Веніамїна, пр. Микити сповїди.
Пт.	14	27	мч. Назарія, Гервасія і Протасія пр. Параскеви.
С.	15	28	пр. Евфимія Нового.
			Неділя 20-а після Тройці гл. 3-й.
Н.	16	29	мч. Лонгіна сотника.
Пн.	17	30	св. пр. Осїї і пр. мч. Андрея Критського св. Ла-
+ В.			заря мч. безер. Кузьми і Демьяна.
	18	31	св. ап. і еванг. Луки пр. Іуліана мч. Марина.
С.	19	1	св. пр. Іоїла пр. Іоана Рильск. Блаж. Клеопатри.
Ч.	20	2	вмч. Артемія св. пр. Артемія Веркольск.
+ Пт.	21	3	вступл. на прест. Ного Велич. Импер. Николая П.
+ С.	22	4	Казанської ікони Богомат. св. рівноап. Оверкія мч. Зотика.
			Неділя 21-а після Тройці гл. 4 й.
Н.	23	5	св. ап. Іакова, брата Господ. св. Іакова, Ігнатія.
Пн.	24	6	мч. Арефі й Сиклетекїї св. Афанасія Констант.
В.	25	7	мч. Маркіана, Мартирія й Анастасія.
+ С.	26	8	вмч. Дмитрія Солунського, пр. Афанасія.
Ч.	27	9	пч. Нестора і Канетолїни, пр. Нестора літон.
Пт.	28	10	мч. Терентія, Неонїли Параскеви, Максїма.
С.	29	11	пр. мч Анастасїї римл. при. Аврамїя, Марїї і Аннї.
			Неділя 22-а після Тройці гл. 5-й.
Н.	30	12	смч. Зїновія, мч. Зїновїї й Анастасїї.
Пн.	31	13	св. ап. Стахїя, Амплія й Норк, пр. Спир.: Марви.

Місяць **ЛИСТОПАД** (Ноябрь) має 30 днів.

Дні	С. ст.	Н. ст.	
В.	1	14	св. чуд. і безср. Кузьми і Дем'яна, мч. Іуліаній.
Ср.	2	15	мч. Акиндина і Елпидифора, прп. Маркіана.
Ч.	3	16	мч. Акепсима єписк., Іосифа пресвит.
Пт.	4	17	прп. Іоанникія Великого, мч. Никандра єп.
С.	5	18	мч. Галактіона і Єпистимій, св. Іони.
Неділя 23-а після Тройці. Гл. 6-й.			
Н.	6	19	св. Павла слов. мч. Александри, Клавдії, Матрони.
Пн.	7	20	мч. Іерона із ними 33, прп. Лазаря.
+ В.	8	21	собор. св. Архистратига Михаїла.
Ср.	9	22	мч. Онисфора і Порфирія, прп. Матрони.
Ч.	10	23	св. ап. Ераста, Олімпія, Родіона мч. Ореста.
Пт.	11	24	мч. Мини, Виктора, Вікентія і Степаниди.
С.	12	25	св. Іоанна Милостивого, прп. Ніла постника.
Неділя 24-а після Тройці Гл. 7-й.			
+ Н.	13	26	св. Іоанна Злат. мч. Антонина, Никифора.
+ Пн.	14	27	Народж. й Вел. Цариці Марії Феодор. (Луційня) св. ап. Филиппа.
В.	15	28	Початок пилипівки, мч. Гурія, Самона і Авива.
+ Ср.	16	29	св. ап. і євангелиста Матфія.
Ч.	17	30	св. Григорія єп. неокасарійського, прп. Никона.
Д.			
Пт.	18	1	мч. Платона, Романа, отрока Варула й Алфея.
С.	19	2	св. прор. Авдія, мч. Варлаама, Ази, Іліодора.
Неділя 25-а після Тройці. Гл. 8-й.			
Н.	20	3	прп. Григорія, св. Прокла, мч. євстафія.
+ Пн.	21	4	Вход. в храм пресвятої Богородиці. (Введення).
В.	22	5	св. ап. Філім. і Архіпа Убієн. блг. ки. Михаїла.
+ Ср.	23	6	св. Амфілохія. Благов. велик. ки. Олександра Невського.
Ч.	24	7	вмч. Катерини й Меркурія, мч. Августи.
Пт.	25	8	св'ят. Клімента папи рим. і Петра.
С.	26	9	прп. Аліція і Іакова, св. Інокентія.
Неділя 26-а після Тройці. Гл. 1-й.			
Н.	27	10	вмч. Іакова, св. Іакова, прп. Паладія і Романа.
Пн.	28	11	пмч. Стефана Нового, мч. Тринарха, Григорія.
В.	29	12	мч. Парамона із ними 370, пр. Нектарія печ.
+ Ср.	30	13	св. ап. Андрея Первозванного.

Місяць ГРУДЕНЬ (Декабрь) має 31 день.		
Дні	С. ст.	Н. ст.
Ч.	1 14	св. пр. Наума св. Филарета милостивого.
Пт.	2 15	св. пр. Аввакума, при. Афанасія, Іоанна.
С.	3 16	св. пр. Софронія, при. Савви Звенигор.
Неділя 27-а після Тройці гл. 2-й.		
+ Н.	4 17	вмч. Варвари, мч. Іудії св. Іоанна еп.
Пн.	5 18	при. Савви Освященнаго, св. Гурія.
+ В.	6 19	св. Миколая Мирл Чуд. Іменини Ного Велич. Імп. Миколая II.
С.	7 20	св. Амвросія, при. Антонія, Ніла і Іоанна,
Ч.	8 21	пр. Потапія, св. ап. Сосфена, Онисифора.
Пт.	9 22	Зачаття св. Анни, при. Стефана св. Софрона.
+ С.	10 23	мч. Мниі, єрмогена, при. Хоми.
Неділя 28-а після Тройці гл. 3-й		
Н.	11 24	при. Даниїла Столпя. й Луки.
Пн.	12 25	при. Свиридова, смь. Олександра.
+ В.	13 26	мч. Евстратія, Анкентія, євгенія.
С.	14 27	мч. Фирса, Левкія, Филімона і Калиника.
Ч.	15 28	смч. Єлевферія, при. Павла, св. Стефана.
Пт.	16 29	св. пр. Аггея, мч. Марина, Блаж. цар. Феодані.
С.	17 30	св. пр. Даниїла і Зої, Ананія, Азарія і Мисаїла.
Неділя 29-а після Тройці гл. 4-й.		
Н.	18 31	мч. Севастіяна, Зої, св. Модеста.
Пн.	19 1	мч. Воишатія, Ілії, пр. Григорія.
В.	20 2	смч. Ігнатія Богоносця, св. Филогонія еп.
С.	21 3	мч. Іудії св. Сетра митр. кнів.
Ч.	22 4	вмч. Анастасія, мч. Федотія, євтихіяна.
Пт.	23 5	св. 10-ти мч. на Криті св. Павла, Неок.
С.	24 6	св. мч. Євгенія і Клавдія, при. Миколая.
Неділя 30-а після Тройці гл. 5-й.		
+ Н.	25 7	Різдво Господа Нашого Ісуса Христа.
+ Пн.	26 8	собор Пресв. Богородиці, смч. Євфим, пр. Констан.
+ В.	27 9	св. ап. первомч. Стефана, при. Федора еп.
С.	28 10	20 тис. мч. в Нікомидії понален. і Домки.
Ч.	29 11	св. 14 тис. млад. у Вифаємі їзбен. пр. Маркела.
Пн.	30 12	мч. Анисія дівч. св. ап. Тимона, пр. Федора.
С.	31 13	при. Меланія римлянск.

Російська Царська Фамилія.

Його Імператорська Величність Царь **Миколай II Олександрович**, народився р. 1868.

Її Імператорська Величність, Матір Царева Цариця **Марія Федоровна**, народилася р. 1847, була за мужем за Царем **Олександром III**.

Її Імператорська Величність Дружина Царева Цариця **Олександра Федоровна**, народилася р. 1872, дочка Гесенського Герцога Людовика IV, за мужем з 14 грудня р. 1894.

Царські діти: Наслідник Престолу Царського Його Імператорське Височество Великий Князь Цесаревич **Олексій Миколайович**, народився р. 1904, Дочки: Іх Височества Великі Князівни: **Ольга Миколаївна**, народилася р. 1895, **Татіяна Миколаївна**, народилася р. 1897, **Марія Миколаївна**, народилася р. 1899, **Анастасія Миколаївна**, народилася р. 1901.

Почта и телеграф.

Прийому і видачі різного рода кореспонденції зовсім не буває в такі дні: на Новий Рік., Благівіщення (25 березія), перший день Великодня, Коронування Іх Імператор. Величеств [14 травня], Св. Тройця, Імнини Царя (6 грудня) і перший день Різдва (25 грудня).

Почтові операції відбуваються в продовж двох годин.

9 січня, 2 лютого, 23 квітня, 6, 9 і 25 травня, 29 червня, 22 і 30 липня, 6, 15 и 29 серпня, 14 і 26 вересня, 1, 5, 21, 22 жовтня, 14 і 21 листопаду, 26 і 27 грудня, в суботу на масниці, в п'ятницю і суботу Страстного тижня, на другий день Великодня, в день Вознесення, на 1-й день Зелених свят. і у всі неділі.

Телеграми приймаються по містах і станціях у всякий час, по селах і містечках до 7 годин вечора.

1. Листи можуть бути прості, рекомендовані (заказні) й грошові.

А. Прості листи Коли загубиться простий лист, почта за те не відповідає. Такі листи можуть бути: одкриті і закриті. 1) **Одкриті** (листовні картки) без конвертів: марка до них наліплюється як для городських так і для чужогородніх за 3 коп.; а з оплаченою відповіддю 6 коп. Лист од адреси мусить бути виразно відділений. Писати їх можно і чорнилом і олівцем 2) **Закриті** листи в конвертах. Закриті листи бувають городські й чужогородні. До городських наліплюється марка за 3 коп. (5 коп.) *), до

*) в скобках поставлені збільшені ціни на час війни.

чужегороднього—за 7 коп. (10 коп.) Опріч того є ще листи закордонні, (заграничні). На такий лист треба марку за 10 коп. В закритих листах можна посилати марки, документи, але не гроші.

Б. Рекомендовані (заказні) листи. „Заказувати“ можна і закриті листи і листовні картки. За рекомендацію (за заказ) додається окрім звичайної оплати, ще марка за 7 коп. (10 коп.), а за кордон—за 10 коп. На конверті вгорі треба писати „Заказное“, а ниже адреси (не обов'язково) подати адресу того хто одсилає листа. За пропашу рекомендованого листа почта виплачує 10 карб. Гроші рекомендованим листом так само пересилати не можна.

Вага простого і рекомендованого листа в місті не більше 1 фун; чужогородні не більше 20 фун.

II. Грошові листи здаються на пошту в незаліплених конвертах, щоб чиновник міг полічити, скільки там грошей. (Листа читати він не має права). На конверті вгорі треба писати „Денежное“, а ниже словами зазначити, скільки грошей, далі пишеться, кому й куди ті гроші посилаються, а внизу під адресою подається адреса того, хто одсилає гроші. Гроші можна посилати паперами і монетою, але не більше мідними, як 9 коп., срібними 4 карб. 95 коп. і золотом 30 карб. Плата така: у вагових грошей по 7 (10) коп. за лот. 2) за „заказ“ 7 (10), або 10 коп.; 3) страхових по чверть коп. з кожного посиланого карбованця 4) за те, що запечатають сургучем—5 коп. (можна приносити свій сургуч). Коли гроші на пошті пропадуть, то почта повинна їх вернути, а за для цього треба мати почтовий квіток: котрий видається чиновником, що приймає заказні і грошові листи.

III. Посилання грошей з бланком (перевод). За пересилку до 25 карб. платиться 15 коп.; від 25 до

100 карб.—25 коп.; більше 100 до 125 карб.—40 коп., а більше 125 до 200 карб.—50 коп. і т. д. На цьому бланку виразно пишеться „по почтѣ“. Збоку на означеному місті пишеться, від кого гроші і звідки. З другого боку на означеній частині, на купоні, можна написати листа. Гроші можна посилати не тільки по почті, а й телеграфом. Плата за такий перевод береться, крім звичайної, як по почті, ще в розмірі вартости телеграми в 20 слів. Сума перевода обмежується в Росії 5000 карб., а у Фінляндію 500 карб.

IV. Пакунки [посилки] бувають: бандерольні, цінні, заказні і без ціни. 1) під бандеролею посилаються: книги, газети, все друковане, ділові папери [рукописи], зразки краму та інше.

Бандеролі треба задіплювати так, щоб почтовий чиновник міг витягти і подивитись, що там є.

Плата за пересилку бандеролі в місті за все друковане до 1 лота 1 коп., а важче—за кожні 8 лот—2 коп.; **чужогородні** за кожні 4 лота—2 коп.; **за ділові папери і зразки краму** за кожні 4 лота—2 коп., найменша плата 7 (10) коп. за заказні бандеролі на 7 (10) коп. дорожче. **Вага:** все друковане і ділові папери—до 4 фун., а зразки краму та інше до 27 лот. 2) пакунки без ціни, заказні і цінні повинні бути в дерев'яній скриньці, чи зашиті в подотно, церату, шкуру і переязані навхрест добрим мотузком. На цінних пишеться „цѣнная“, а далі словами, на яку саме суму.

Кожен пакунок здається на пошту разом з окремим „сопроводительнымъ бланкомъ“, який продається на почті і коштує пів-копійки. Коли пропаде пакунок без ціни, то почта не відповідає. У пакунок не вільно класти гроші і запечатані листи; за листи

береться штраф (1 карб. за 1 лод.), а гроші йдуть у казну. Важити поштової пакунок може не більше як 3 пуди в Европ. Росії і не більше, як 1 пуд у Сибір і цінністю не більше 45000 карб. За посилки висом важче 12 хунтів береться плата на віддаленість: 5 коп. за хунт на віддаленість 500 верст., 10 коп. від 500 до 1000 в., 20 коп. від 1000 до 2000 в., 25 коп. від 2000 до 3000 в., 30 коп. від 3000 до 4000 в., і 35 коп. від 4000 в. на який завгодно протяг. При пересильці в межах однієї губернії, або області береться за кожний хунт зверх 12 хунт. в Европ. Росії—5 коп. і в Азіатській—10 коп.

В І С О М

В Европ. Росії з Закавказзом:

до 2 х. від 2 до 7 х. від 7 до 12 х.

[1-й пояс]. . . . . 25 к. —р. 45 к. —р. 65 к.

губернії і області: Акмолинська, Закаспійська, Семипалатинська, Семирічінська, Сир-Дарынська, Тобольська, Томська, Тургайська і Ферганська,

2-й пояс] . . . . . 45 к. —р. 65 к. —р. 95 к.

губернії і області: Амурська, Енісейська, Забайкальська, Иркутська, Приморська, Якутська, О-в Сахалін, Ілрусск, ін-стід в Манджурії (3 пояс) між сусідніми поясами через 1 пояс:

Доставка на дом грошових і цінних пакетів і переводів. Доставляється не більше 500 карб., береться 10 коп. Доставка на дом грошових і цінних пакетів з накладною платою не допускається. За доставку посилок до 12 хунт.—10 коп., від 12 хунт. до 1 пуда—20 коп.

Корреспонденція з накладною платою. Плата накладається на заказні одкриті й закриті листи, заказні бандеролі, цінні пакети і посилки. Посилаючий повинен зазначити, крім адреси, суму накладної плати прописью і цифрами. Накладна плата не може бути більш 5000 карб. За накладну плату береться, крім звичайних поштових зборів, по 2⁰/₁₀₀ з кожного карбов., але не менше як 10 коп. за одправленіє. Вісові, страхові і заказні збори беруться особо, по роду корреспонденції. Корреспонденція з накладною платою за кордон не приймається.

Невидана корреспонденція зберігається не більше 6 місяців з дня одержання, повернута ж з міста призначення в місто одправки 3 місяці.

Т е л е г р а ф.

У. Постоянна подепешна плата 15 коп. з телеграмм (до закінчення війни 30 коп.)

Пословна плата за кожне слово в межах Европ. і Азіятської Росії [з Финляндією] по 5 коп.; при переході телеграми із меж Европ. в Азіят. і назад теж 5 коп. з міських телеграм—1 коп. За телеграми в Манджурію—12 коп. за слово; **до закінчення війни:** а) для чужегородніх телеграм (в межах держави), по 7 коп. за слово; б) на ст. Китайської Східної залізниці—по 14 коп.; в) в межах Финляндії,—по 15 пен-

ні (3²/₄ коп.) за слово; г) між ст. Китайської Східньої залізниці—по 7 коп. за слово; д) для телеграм місцевих—по 2 коп. за слово.

За право одержувати телеграму з умовною адресою платиться 10 карб. в рік.

За срочну телеграму береться платня втричі.

Телеграми з де-кількома адресами належать додатковій оплаті за кожен адресу і кожні 10 слів в телеграмі—15 коп.

Занордонні телеграми оплачуються тільки по кількості слів.

Підкреслене слово рахується за двоє слів.

Слово, в котрому є більше 15 літер, рахується за 2-е слово.

Оплачена відповідь попереду адреси пишеться „отвѣт“ і кількість слів, напр: „отвѣт 15“.

Вказівки про особливе призначення телеграми пишуться попереду адреси: „Дневная“ (доставляється тільки між 7 час. ранку і 10 час. веч.), „До востребования“, „В собствен. руки“, „Срочная“ „Срочн. отвѣт уплачен.“ (з подаючого береться особлива плата) „Извѣщеніе оплачено“ (подаючого повідомляють про те, що його телеграма вручена адресату, особлива плата), „Вслѣд“ (телегр. посилається слідом за виїхавшим адресатом) і т. п.

Поздравительні телеграми на Новий Рік, Великдень, 17 Вересня приймаються раніше за 5 день. Спереду адреси пишеться слово „поздравительная“, котре в кількість платних слів не входить.

Правила пересилки бранцям (військовим полоненим) листів, грошових переводів і посилок.

Грошові переводи, цінні листи і посилки вагою не більше 12 хунтів, з точною адресою бранця, можна здавати в кожному поштово-телеграфнім відділі без оплати поштовими марками.

На той випадок колиб через якусь причину не вдалось одправити гроші, або посилку так як сказано раніш, їх можно адресувати в центральне справочне бюро про військових бранців в Петроград. При чому на відрізному купоні грошового перевода, або сопроводительної адреси посилки, треба писати точну адресу бранця. На посильці, або грошовому переводі треба писати чітко: Петроград, Инженерная, 4. В Центральное справочное бюро о военно-плѣнных—для военно-плѣнного (имя, отчество, фамилія і точну адресу бранця). Всі поштові одправки на имя бюро (листи, грошові переводи і посилки) приймаються поштовими відділами безплатно.

В посилках бранцям можна посилати: білизну, одіж, обув, табак, папироси, чай, сахарь, сухарі, бублички здобні, цукерки різні, крупу, макарони, насіння, оріхи, капчону рибу і ковбасу [ковбасу рекомєнд. посилати лише в Австрію].

Неможна посилати: консерви в запааяних жестянках, ікру, горілку, різні примхи, метали, різні і вироби з їх.

На випадок якогось непорозуміння відносно пересилки листів чи грошей чи посилок треба звертатись за справками в Петроградське бюро, як що відправлена річ, була адресована через бюро, і прямо в поштовий відділ, коли річ адресувалась безпосередне.

Вище зазначене центральне справочне бюро може робить справки по телеграфу про мешкання і здоровля бранця, але за це беруться гроші в розмірі 6 карбованців.

Листи бранцям треба писати чітко і розбірливо і щоб можна було легко читати їх цензурі.

Нерозбірливо написаний лист може затриматись і не дістатись по призначенню.

Хоч закриті листи і не заборонено посилати, але, зважаючи на те, що листів іде велика сила і що цензурую, як нашою, так і німецькою, перевіряються раніше листовні картки (откритки)—ліпше всього посилати листовні картки, а не закриті листи.

Адреса, як на листах, так і на посылках і перелогах пишеться латинськими літерами. Самі листи дозволяється писати російською, французькою і німецькою мовами.

Листовні картки для листування з бранцями продаються скрізь в поштових відділах.

Посилку треба закупорювати тільки в дерев'яний ящик, обшивати його полотном і перев'язувати добрим мотузком. Те що пересилається в посылці провіряється на пошті, а через те дома не треба цілком забивати і зашивати посылку.

Залізниця.

За проїзд у III-му класі плата береться: на протязі від 1 до 160 верстов за кожную верству по 1,75 коп., з 161-шої до 300 верстов додається до плати 2 карб. 30 коп., за 160 верстов—по 0,75 коп. з верстви; починаючи ж з 301 вер., рахунок іде не на верстви, а на „пояса“,—по 20 коп. за кожний, причому неповний „пояс“ все одно рахується за повний. Завбільшки ті пояси такі.

од 301 до 500 вер.—	8 пояс.	по 25 верст.	у кожному
• 501 • 710 •	— 7 •	• 30 •	•
• 711 • 990 •	— 8 •	• „ 35 •	•
• 991 • 1510 •	— 13 •	• „ 40 •	•
• 1511 верстви	пояс	рахується	• 50 •

За проїзд у IV-му класі платиться половина ціни білета 3-го класу.

За проїзд у II-му класі плата береться в півтора рази більша, ніж за проїзд у III класі.

За проїзд у I-му класі платиться у 2½ рази більше ніж у II-му.

Діти до 5 літ за проїзд не платять нічого; а за дітей од 5 до 10 літ береться четверта частина того, що платить дорослий чоловік.

Багаж, що важить не більш як пуд на пасажира, перевозиться дурно в багажному вагоні; за інші ж кожн. 10 хун. (рахуючи неповні 10 хун. за повні) береться плата од 1 до 300 вер. по 0,275 коп. з верстви; од 301 до 325 вер.—17,25 і далі за кожний пояс по 1½ коп.

Пасажирські білети мають силу як до далекости дороги:

од 1-шої до 225 в.—	1 сут.	од 826 до 1125 вер.—	4 сут.
• 226 • 525 •	— 2 •	• 1126 • 1525 •	— 5 •
• 526 • 825 •	— 3 •	і т. д. рахуючи по 400в. на с.	

Про те, щоб спинитися в дорозі. Коли пасажирові треба спинитися на якійсь станції своєї подорожі, то він повинен про це заявити начальникові станції зараз, скоро спинився поїзд, і показати свого білега. Начальник станції робить на білеті помітку „Остановка, станція...” [яка саме]. Потім, як сідати знов на поїзд, не пізніш як за 10 хвил, до отходу поїзда, пасажир повинен подати свого білета в касу, щоб там на йому наново зазначено дату й номер поїзда, яким, він має їхати. Без такої зазначки білет не має сили.

Увага. Коли пасажир спиняється на тих станціях, де він переходить з одної залізниці на іншу, то заявляти про це не треба.

Про невиїзд у свій час. Коли трапиться, що пасажир не од'їде з тим поїздом, на який узяв білета, то щоб той білет не пропав, треба зараз же заявити про це начальникові станції, і він становить в такому разі на білеті штампель «Остановка».

Міра, вага та гроші.

І. Російська міра.

Вага.

Берковець=10 пуд.
Пуд=40 хунт.
Хунт.=32 лоти=96 зол.
Лот=3 золотники.
Золотник=96 доль
Око=3 хунти.

Аптечна вага.

Хунт= $\frac{7}{8}$ звич. хунта.
• =84 золотники.
• =12 унцій.
Унція=8 драхм.

Драхма=3 скрупули.

Скрупул=20 гран.

Міра на папір.

Стопа=20 лібр

• =480 аркуш.

Лібра (десть)=24 аркуш.

Міра на довжину.

Миля казьон.=7 верст.

• народня=10 верст.

Верства=500 сажень.

• 3500 футів.

Сажень=3 аршини. 2 пляшки
=7 футів. Кварта=2 півквар.
Аршин=16 вершків. Кватирка=2 кручки.
=2½ фута. Кручок=1 сотка.
Фут=28 дюймів.

Міра на землю.

Десятина=2400 кв. саж.
Дюйм=10 ліній. Гони=120 саж. удовж,
Локоть=13 вершків. Морг.=1230 кв. саж
=22,68 дюйм. Різа=5 десятин.
Морська миля (узел)=10
кабельтів

Кабельт=100 морськ.
сажн.

Квадратова міра.

Кв. верства=250,000
квадр. саж.
Кв. сажень=49 кв. фут.
=9 кв. арш
Кв. фут.=144 кв. дюйм
Кв. дюйм.=100 кв. лин
Кв. арш.=784 кв. дюйм
=256 кв. вершк.

Міра на сипле (на ЗБІЖЖА).

Четверть=8 мірок (чет-
вериків.)
=64 гарців.
Корець=4 мірки
Мірка 8 гарців.

Міра на рідке.

Бочка [кухва]=40 відер.
Відро=10 штопів.
=20 пляшокъ.
Око (штол)=2 кварта.

На Україні є ще міра лічби: копа=60, [копа
грошей=60 копійк.]

Злот=15 копійок.

Гривня=3 коп.

Міра кубична.

Куб. саж.=343 куб. фут.
=27 кв. арш.
Куб. фут.=1728 кв. дюйм.
=1000 куб. лин.
=21,952 куб. дюйм.
=4096 куб. вер.

Шаг=½ коп.

Скільки коштує гербовий папер на оплату актів та векселів.

АКТОВИЙ.

Векселяний.

Розбір. паперу	Ціна аркуша		На суму акту		Розбір. паперу	Ціна аркуша		На суму актів
	Карб.	К.	Вищого окладу	Низчого окладу		Карб. К.		
1	—	50	до 100	до 1000	1	—	15	до 50
2	1	—	" 200	" 2000	2	—	20	" 100
3	1	50	" 300	" 3000	3	—	35	" 200
4	2	—	" 400	" 4000	4	—	50	" 300
5	2	50	" 500	" 5000	5	—	65	" 400
6	3	—	" 600	" 6000	6	—	80	" 500
7	3	50	" 700	" 7000	7	—	95	" 600
8	4	—	" 800	" 8000	8	1	10	" 700
9	4	50	" 900	" 9000	9	1	25	" 800
10	5	—	" 1000	" 10000	10	1	40	" 900
11	10	—	" 2000	" 20000	—	—	"	"
12	15	—	" 3000	" 30000	11	1	55	" 1000
13	20	—	" 4000	" 40000	12	2	50	" 1500
14	25	—	" 5000	" 50000	13	3	50	" 2000
15	30	—	" 6000	" 60000	14	5	—	" 3000
16	35	—	" 7000	" 70000	15	6	50	" 4000
17	40	—	" 8000	" 80000	16	8	—	" 5000
18	45	—	" 9000	" 90000	17	9	50	" 6000
19	50	—	" 10000	" 100000	18	11	—	" 7000
20	100	—	" 20000	" 200000	19	12	50	" 8000
21	150	—	" 30000	" 300000	20	14	—	" 9000
22	200	—	" 40000	" 400000	—	—	"	"
23	250	—	" 50000	" 500000	21	15	50	" 10000
24	500	—	" 100000	" 1000000	22	35	—	" 20000
25	1000	—	" 200000	" 2000000	23	50	—	" 30000
26	1500	—	" 300000	" 3000000	24	65	—	" 40000
27	2500	—	" 500000	" 5000000	25	80	—	" 50000

Десятиліття Катеринославської „Просвіти“.

В осени 1915 року завершилось 10 років, як живе и працює Катеринославське товариство „Просвіта“. Засноване воно було 8 октября 1905 року гуртком Катеринославських українців, і до перших загальних зборів, котрі відбулися у іюлі 1906, налічувало в собі біля 80 членів. Завданням „Просвіти“ була культурно-просвітня робота на національній основі, то б то береження та розвиток тих духовних скарбів, які виробились у українському народові за часи його життя—мови, літератури мистецтва. Перші часи по заснуванню, місяців зо два товариство ніякої активної роботи не виявляло; були бурхливі часи, коли спокійна систематична праця була неможлива; за цей час влаштувався внутрішній лад у товаристві. З весни „Просвіта“ виділила з себе окремі гуртки, секції—драматичну, літературну, вокально-музичну і бібліотечну. Спочатку потроху, а далі ширше діяльність „Просвіти“ налагодилась. Літературна секція влаштувала була видання часопису „Добра порада“; рада почала дбати, щоб найняти де-нибудь помешкання, де можна було б і зібратись, і помістити бібліотеку, і впоряджати читанки, лекції або вистави. Тим часом впоряджались, хоч і не систематично, реферати на літературні теми, а драматична секція, увійшовши в згоду з „аудиторією народных чтеній“, і знявши у неї зал, почала влаштовувати систематичні вистави. „Добру пораду“ швидко було припинено адміністрацією, і літературна секція почала працювати над влаштуванням лекцій. Окрім вистав, влаштовувались концерти й сімейні вечірки. Робота пішла ще жвавіше, коли найшлась змога найняти власне помешкання, де по волі можна було росташуватись з просвітнім ма-

теріалом. За три роки праці, поки товариство, через недостачу грошей, не втратило свого помешкання, „Просвіта“ впорядила більш 220 прилюдних просвітнього характеру підприємств: спектаклів, лекцій, рефератів, літературних вечорів, сімейних вечірок, дитячих ранків, то—що.

Окрім того, звичайно, що—року впоряджалося традиційне Шевченківське свято, до якого широкий загал громадянства, не тільки українського, а й других націй завжди відносився з великою пошаною.

Найбільш було поставлено драматичних вистав: репертуар добірався поважний, літературний: секція старанно уникла того кустарного виробу сміття „з гопаками та горілкою“, котрим звичайно частують публіку рядові труппи. Ставили п'єси Кропивницького, Старицького, Карпенка-Карого, Грінченка, Яновської, Тогобочного, Глібова, Кашенка то—що.

Також старанно й художньо підбирався й репертуар концертів. Секції дбали, щоб дати слухачам і глядачам те, що є найкращого в літературі й музиці народу. Ставали на твердий ґрунт і лекції: перш вони впоряджались випадково, коли трапиться помешкання та випаде вільний час у кого небудь з лекторів, членів товариства. Але потім їх почали влаштовувати систематично, і в 1908 році, наприклад, підряд за весну і осінь відбулася 31 лекція. Читали д. д. Липковський, Іваницький, Труба, Яворницький, Біднов, Рудічев, Крижановський, Фурса та інші. Теми брались з української літератури, з історії, з ботаніки, зоології, біології, з економічних наук то—що. На першій лекції слухачів було 42, а найбільш потім було 132.

Про те матеріальні справи товариства і спершу стояли кепсько, а чим далі—гіршали. Прибутки від членських вкладок були невеликі, а спектаклі, концерти то—що були разраховані на мало-заможну

публіку, дешеві, і прибутків давали небогато Помешкання коштувало дорого, і кожен рік давав недобір. Зроблено було навіть позику з бібліотечного фонду, і це дуже загальмувало справу з бібліотекою: у 1909 році відчинено було читальню, а бібліотеку пощастило впорядкувати тільки в 1912 році. Така справа з грішми призела до того що в 1909 році „Просвіта“ позбулась своєї квартири. Життя товариства помалу занепало: бібліотеку розібрали члени, щоб переховати її, поки буде притулок; лекції були припинені, і тільки окремі члени, Яворницький та Д. І. Дорошенко впорядили три лекції в Мануйлівці. А в 1910 році товариство не спромоглось навіть впорядити традиційного Шевченківського свята.

Громадянство відносилось до справи теж байдуже: досить сказати що в 1910 році у товариство прибуло тільки 4 члени, а вибулс, не платячи членської вкладки, аж 42. Навіть члени ради потроху переставали ходити на зібрання і нарешті їх зосталось тільки 6, котрі все ж таки не кидали товариства і в цьому сумному становищі У 1909 році виникли непорозуміння у драматичній секції; непорозуміння ці завершилися тим, що секція була скасована. Члени її потім згуртувались у аматорську труппу під орудою К. П. Браги яка досить довгий час грала у театрі 2-го залізничного товариства і в інших городських театрах та аудиторіях, тримаючись завжди кращої частини українського драматичного репертуару, і відносячись серйозно до художности виконання.

При „Просвіті“ ж була організована „виставочна комісія“, котра впорядила одну виставу і 19 вечірок.

У 1911 році останні члени ради знесилені повною беспорядністю, скликали у осени загальні збори і зреклись своїх обов'язків. Але до цього часу і та хвиля байдужости широкого громадянства, яка тяглася

ці два роки, вже йшла на спад. Збори 26 сентября 1911 року були досить людні, і помічався загальний бадьорий настрій і охота до праці. До цього часу у товариства були вже сільські філіальні відділи, де робота йшла далеко жвавіше, ніж у городі, і необхідність розвитку філій надавала сили самій центральній групі товариства.

Була обібрана нова рада, котра, з доручення зборів узялась один за одним впоряджати великі, пишні музично-вокальні вечори, гулянки, концерти. Було впоряджено й де кілька прилюдних лекцій. Ці підприємства дали прибуток, з якого товариство сплатило де—які борги, допомогло де в чому філіям, а головним чином змогло поставити на більш певний ґрунт свої постійні інституції. Згодом було найняте знову помешкання з двох кімнат. Почали працювати регулярно знову секції „вечорова“, «бібліотечно-лекційна» і заснована була нова секція, — „ялинкова“, яка взяла метою впоряджати, вкупі с філіями, ялинки по селах і „видавнича.“ Бібліотечна комісія, як сказано, була заснована з самого початку життя товариства, та за браком грошей, нічого не могла зробити в справі заснування бібліотеки; увесь же час вона то працювала над упорядженням читальні, то вела продаж книжок, то допомагала книгарні „Кіевской Старини“ в репрезентації української книжної продукції на кравій виставці, що була в Катеринославі у 1910 році. У 1912 році комісія нарешті вже мала змогу впорядити бібліотеку. Цій же комісії доручено було й упорядження регулярних рефератів по літературі, мистецтву й українсьзнавству, котрі й распочалися з осени 1913 року. За час по ноябрь 1915 року таких рефератів було впоряджено біля 30. Читали д. д. В. Степовий, Д. Дорошенко, Н. Новицький, Л. Біднова, Ю. Павловський, Л. Зубковська, А. Кашенко, П. Шукин, В. Благонадьожин, та інші. Упоряджались

і прилюдні лекції, де виступали Д. Яворницький, Д. Дорошенко, Г. Черняхівський. Окрім того упорядковані дитячі ранки. Видавнича комісія, окрім зведомлень Просвіти, випустила збірник оповідань Грінченка і дві популярних історичних брошури Яворницького й Дорошенка.

Для вшанування столітнього ювілею Т. Г. Шевченка завчасу „Просвіта“ організувала комітет, у котрий, окрім просвітян, увійшли представники від городської думи та майже усіх товариств і більш менш поступових громадських інституцій. Цей комітет і впорядив широко поставлене урочисте святкування ювілею. Але, коли минуло святкування в городі, комітет, котрий хотів ще впорядити святкування по околицях, був закритий. Незалежно від комітета „Просвіта“ тоді ж впорядила й черговий традиційний Шевченківський вечір.

З початком війни „Просвіта“ організувала в передмісті Мандриківці столову для сімей запасних, а коли пішли валками біженці, заснувала при товаристві комітет допомоги галичанам з самостійними функціями; цей комітет пізніше увійшов не гублячи свого устрою у організацію допомоги біженцям „Земського Союзу“. Звичайна ж робота товариства йде своєю чергою.

У 1907 році відчинена була перша сільська філія товариства у селі Мануйлівці. Після того поступило більш 20 заяв од різних сел про бажання відчинити в їх філію „Просвіти“. Де які з їх були не затверджені „присутствіємъ обь обществахъ и союзахъ“, де які були дозволені, але не виявили нічим своєї діяльності й закрились, а де які вижили і гуртують у собі інтеллігентні сили селянства, й робітництва, котрі цікавяться духовним життям рідного народу й бажають працювати над розвитком його культури. Таких філій у товариства зараз п'ять:

Мануйлівська, Діївська, Перещепинська, Гупалівська, і Амурська. Живуть вони своїм життям, працюючи по тому ж статуту, що й центральна „Просвіта“.

Найбільш жваву й широку діяльність досі виявляла, як найстаріша, Мануйлівська „Просвіта“. З великими труднощами вона збирала кошти й збудувала собі власне помешкання з театральною залою, яка дає їй можливість впоряджати більш менш регулярно лекції, вистави концерти, читання, дитячі ранки то-що. Добре впорядкована драматична секція товариства котра дає регулярно вистави. Почата справа з будівлею власної аудиторії і в Діївці. В Перещепині „Просвіта“ має ґрунт і хату. Кожна філія має бібліотеку, по силі влаштовує і інші просвітні підприємства.

Великі труднощі лежать на шляху просвітньої роботи, та й сама робота трудна, сіра, буденна, марудна й непомітна. Та в гурті—розум і сила. Ними можна перемогти всі труднощі з певною вірою в майбутні наслідки цієї роботи. А наслідки ті—освіта знання й культура, котрі прокладають шлях людям до кращого життя.

Микола Новицький.

Гетьман Сагайдачний.

Славний гетьман України Петро Коношевич Сагайдачний був родом з Галичини з під городу Самбору. Маючи з роду войовничий хист та рухливу вдачу він, ще у молоді роки, захопився думкою про боротьбу з татарами, що в його часи, у XVI віці, що—року набігали на Україну—палили й плюндрували міста й села, вирізували старих людей, витоптували кіньми малих дітей, а всю молодь: парубків, дівчат, молодичь та чоловіків забирали у бранці і загнавши мов отару у Крим продавали у неволю туркам.

Думка про оборону України од бусурманів та про визволення земляків з неволі привела Сагайдачного на Запорожжя, бо там кілька тисяч відважних козаків—лицарів ще з кінця XV віку сміло стояли з зброєю у руках на татарських шляхах—перешкождали татарам перевозитись через річки на Україну і чинили їм всяку шкоду, нападаючи на татарські загоны та визволяючи бранців на волю.

На Січі запорожській Сагайдачний зажив собі великої слави, бо, як писав про нього сучасник Сагайдачного поляк Собеский, він був „чоловік великого духу, що сам шукав небезпеки, легковажив життям; в битві був передній, колиж доводилсся одступати—останній“. Через те запорожці не один раз обірали Сагайдачного під час походів за атамана.

Доба пробування Сагайдачного на Запорожжі, була добою найславніших козацьких походів на Крим і чорноморські турецькі городи. Під час тих походів запорожці на своїх легких чайках сміло нападали на великі, рештовані гарматами турецькі кораблі, різали, й викидали у море яничарів, визволяли прикутих до гребок невольників і забравши з галер скарби та всяке добро, палили їх вогнем або потопляли; підходячи ж до бусурманських городів казаки здебільшого виманювали турецьке військо у поле, побивали його там, а тоді добували ті городи штурмом і вигубивши всіх бусурманів, визволяли християн на волю.

Року 1613 Сагайдачний водив по наказу польського короля козацьке військо на Московщину і воюючи доходив до Калуги; в осени ж того року був з запорожцями на Чорному морі і зруйнував у Криму город Ахтіяр (Севастополь). Повертаючись з того походу поз Очаків до Дніпра підкрався серед ночі до турецьких галер, що там його підстерегали, побрав їх штурмом і де котрі потопив, а де котри попалив.

Воюючи з турками й татарами, Сагайдачний не забував і про третього ворога України, Польщу, що саме під ті часи почала винищувати на Україні православну віру, люд же український почала підвертати під владу польських панів. Тільки боротися з Польшою Сагайдачний мріяв не зброєю, а піднесенням української національної культури. Прибувши з тією метою у 1641 році до Києва, він допоміг там ігумену Києво-Печерської лаври Плетеницькому упорядкувати друкарню та закласти Київське українське брацтво й школу.

Пригоди запорожців на Чорному морі скоро знову покликали Сагайдачного на Січ і того ж року у осені, перепливши з козаками Чорне море у поперік, він поруйнував пишні турецькі городи Трапезонд та Сіноп; на провесні ж року 1615 водив запорожців байдаками під Царьгород і поруйнувавши його околиці та нагнавши на турків великого страху повернувся щасливо на Січ, потопивши ще по дорозі турецькі галери з яничарами, що гналися за козаками од самого Царьгороду.

На другий рік Сагайдачний вийшов з запорожцями у море аж на 150 чайках, рештованих гарматами. Напавши цим разом на міцну турецьку кріпость у Криму, Кафу (Євродосія), що була у ті часи головним невольницьким ринком на все Чорне й Середземне море, запорожці добули той город, повистинали більше 14.000 турків та татарів і визволили з неволі велику сили земляків.

Не вгамувавшись і на тому, Сагайдачний у осені того ж 1616 року знову напав на турецькі береги і ще раз поруйнував їх. На цей раз турки хотіли вловити його і заступили запорожцям шлях до Дніпра величезною фльоатою. Довідавшись про те Сагайдачний повернув чайками у Гниле море (Азовське) і піднявшись по річці Молочні Води, перетягся з чайками

на Кіниські Води Біля Великого Лугу запорожці несподівано здінали: турецьке військо з Ібрагимом пашею, що недочекавши запорожців біля Очаківу піднявся Дніпром до Базавлуцького острова, де під той час була запорожська Січа і зруйнував її. Сагайдачний у пень погромив тих турків і повів товариство до Січі, побачивши ж що всі січові будинки попалені піднявся Дніпром у гору і став кошом на руїнах замків Байди-Вишневецького, на острові Хортиці.

Всі ці славні походи Сагайдачного рознесли славу про запорожців по всьому світу, на бусурманів же нагнали такий жах, що турецьке військо вже не хотіло сідати на кораблі і бунтувалося, султан же з пересердя бив булавою свого візіря.

Поляки дивилися на козацькі походи й козацьку славу лихим оком, бо з одного боку роздратований запорожцями турецький султан погрожував Польщі війною, з другого ж польські пани вимагали од короля, щоб вгамував козаччину, бо мовляв селяне стали неслухняні і покозачилися. Про те Польща хоч і погрожувала запорожцям репресіями та ще терпіла, бо запорожці були їй потрібні для війни з Москвою.

Літом року 1618 Сагайдачний таки й водив 20.000 козаків під Москву на поміч королевичу Володиславу, що опинився там у дуже скрутному становищі. Гетьман визволив королевича з пригоди і сподівався у подяку за те поширення прав України, та вишло навпаки: коли він повернувся на Україну та роспустив козаків, коронний гетьман Жолкевський, маючи під рукою польське військо, не пустив його на Січ і примусив підписати згоду на те, щоб козаків було не більше як 3.000 і щоб вони не тільки не ходили на море, а навіть чайки свої попалили.

Запорожці—дарма що дуже шанували Сагайдачного, а не подарували йому того вчинку і скинувши його з гетьманства, обрали гетьманом Бородавку.

Передавши булаву Бородавці Сагайдачний оселився у Києві і ввесь віддався праці на розвиток власної української культури та національного українського життя. Зробив він чимало і навіть зумів досягнути відновлення на Україні православної єпархії, та на жаль не встиг досягти всього чого бажав, бо події знову примусили його взяти до рук зброю.

У осені 1620 року турецький султан, роздратований у край новим нападом запорожців на Царьгород, послав на Польшу велике військо і так погромив поляків, що сам коронний гетьман Жолкевський був убитий. Король польський опинившись у скрутному становищі послав посланців на Січ просити запорожців на поміч. Почувши про те, Сагайдачний хотів скористуватися обставинами і поїхав на Січ умовляти запорожців щоб не йшли у поход поки король не підпише універсалу про права козацтва і взагалі України. Та на жаль запорожці вже налагодилися до війни і не послухавши Сагайдачного пішли на Поділля, а там після перших невдалих сутичок з турками, вони скинули з гетьманства Бородавку та знову обрали Сагайдачного.

Турецького війська наступало на Польшу 300.000, назустріч же тому війську поляків вийшло до Хотина всього 35.000. Одна надія у поляків була на Сагайдачного. І справді прийнявши гетьманську булаву він хутко згуртував 40.000 козаків і написавши королю, що їде ратувати Польшу, сподіваючись за те здійснення всіх бажань козаків, пробився крізь турецьке військо до поляків під той час коли вони вже передбачали свою загибель.

На жаль перемога над турками не минулася дурно й козакам—Сагайдачного під час бою було поранено у руку. Все козацтво з того зажурилося, гетьман же ховався з своєю раною і не зважаючи на неї, що ночі робив на турків такі напади і так

Терезави буваву Бородзави Сагайдачний оселення
несподівано вдерався в середину ворожого табору, що
примусив султанського визиря підписати з поляками
згоду про замирення.

Повертаючись з під Хотина, Сагайдачний ще
раз звернувся до короля через посланців з прохан-
ням, щоб за пролиту козаками кров ім вільно було
жити оселями по всій Україні, користуючись давніми
своїми правами, та щоб заспокоєно було православну
віру. Тільки всі заходи гетьмана були даремні—ко-
заки тепер були вже непотрібні королеві, велика ж
їхня сила лякала польських панів, і через те, діждав-
ши поки козацьке військо розійшлося на спочивок, ко-
роль повідомив Сагайдачного про те що на Україні
відновляються постанови 1619 року, себ то щоб ко-
заків було не більше як 3.000, останні ж щоб ішли
до своїх панів у підданці.

Така лиха звістка тяжко вразила недужого на
рану гетьмана. Всі його надії на піднесення українсь-
кого національного життя шляхом миру та згоди з
польським урядом, разом з мріями про те, що Польща
колись гляне на Україну як на свою сестру, з реш-
тою розбилися. Він зрозумів що кров козаків і його
власна кров, пролита за Польщу тільки зміцніла во-
рога козацтва. Розкраяним своїм серцем він почав
предчувати кінець свого життя од рани добутої у війні
не за свій рідний край, а за щастя свого ворога і
пригноблена душа його оповилася нудьгою за по-
кривджену Україну.

Не за довго до смерти Сагайдачний склав ду-
ховну, одписавши свої маєтки на українські брацтва:
Київське й Львівське, а 10 квітня 1622 року помер,
на горі козацтву і всім, хто разом з ним працював
над відновленням національного українського життя.

А. Кашенко.

Невгаслий огонь *).

(Пер. з руської.)

За весь час існування Російської Державної Думи вперше прийнято запитання про українців.

Визначна подія, яка наводить багато думок. Для уми, для російського суспільства, для самих промовців, які внесли це запитання це, власне, дурниця, але для нас, українців коли ми чуємо навіть маленьку ніяковість, коли про нас прихильно згадують,— для нас це велике, нове з'явище, яке примушує нас подумати.

І мимохить думаємо: чого це раптом про нас забалакали? Чому побачили те, чого зовсім ніхто і досі не таїв ні ми, котрих усіми засобами забороняли, принижували, висміювали, гнали, ображали,—ні ті, що заподіювали нам це? Більше: чому між тими, хто підняв запитання, були і ті, котрі гнали нас і ображали, котрим, власне, теж можна було поставити „запитання“ Невже люде, які засідають в Думі, зробились більш уважними? Або чутливішими чи добрійшими? Кажуть, в політиці почуття нема. Не знаю, чи вірно це взагалі, але що в данному разі не ці почуття примусили депутатів про нас забалакати, то про це двох думок бути не може.

А може почуття справедливості?

Ні, навряд, а ось хіба чуття чисто льогічної, математичної, розумової справедливості, то це, мабуть так. Хто говорить **А**, той мусить сказати і **Б**.

Але й це не зовсім те. В данному разі ми для них з'являємся тільки маленьким, зайвим козирем у грі, який пошкодити ніяк не може, а то, дивись, ще й користь принесе.

*.) Надруковано в журналі „Украинская жизнь“ за 1915 рік кв. VIII—IX.

Та й незручно якось: оновлення життя, перебудова підвалів, усюду намічається блиск лаку, стіль модерн а тут на самому видному місті стирчить, як більмо в оці, щось понуро—старе, безглузде, огидливе. Треба вирівняти, одсунути куди небудь на бік. Але не можна вже пройти, як раніш, с таким виглядом ніби нічого непевного й нема, мовляв, все гаразд.

Можливо таке, що навіть і нас підведуть під лак і стіль модерн, дозволять нам нашу пресу (бідненька яка вона у вас!) поляпають нас ласкаво по плечах і скажуть: „не бітись, ніхто не образить“.

Але ми—як же ми? Чи відчуємо ми цю ласку і чи зворушить вона нас? Чи будемо ми радіти тоді, як навколо нас чутиметься гуркотня перебудовання, як смачно пахтітете новою фарбою, вапном і лаком?

Я боюсь, що ми не відчуємо всього цього. Як громадяне, як особи того або другого класу, для якого користна перебудова, ми будемо і радіти і будувати. Але як особи нації, як об'єкт отого понуро—безглузлого, хоч і підведені під лак, ми будемо сумно стирчати осторонь і з жалем і болем слідкувати за будівничою метушнею. Можливо, що не в одному серці зазгучить стареньке: „не для мене придетъ весна.“ Не одна українська рука, працюючи мотикою біля фундаменту нового політичного життя спиниться, і хозяїн її замислиться: а я ж тут при чому? Але-ж фундамент нашого життя національного лишиться таким же. Так як і раніш ми будемо побивати рекорд неграмотности й рецидивів до неї. Так як і раніш, наш селянин буде калічити свою душу, принижуючись перед мовою „панською“, виявляючи потайним і одвертим призириством справді найкращі сили й інстинкти своєї людської натури—любов до рідного й випробованого, одібраного в боротьбі за існування, і за-ради лакомства нещастного, топчучи одностайність цілого. Так як і раніш, культура народу, котрий по числен-

ности рівняється до народу французького, буде жевріти, як багаття, завалене вохкою важкою соломою. І так само, як і раніш, ми інтеллігенти, свідомі українці, будемо ходити біля цього багаття, що не горить і не гасне і потайки, жертвенно, підставляти руки під удари тіх, що стережуть гнітючу мокру соломю, будемо відривати по соломинці і відкидати геть. Все зостанеться так, як було.

І що нам з того, що навкруги буде і світло, і по новому, а у нас, по давньому, будуть очі заходити слізьми від диму нашого пригніченого, заваленого, лютого, близького нам багаття, біля якого нам все-ж таки найтеплійше.

Адже нас по давньому будуть бити по руках, коли ми насмілилось скидати з нього соломю, по тіх самих руках, на яких ще, може, не засохла кров від мотики. І ми лишимось все тіми же зрушливими чужими диваками, які вже багацько десятків років тягнуться битими пучками до димлячого багаття.

Та не так важко мати биті пучки, як важко носити скупчену енергію—енергію страдництва, яка, в силу законів руху й претворення, переходить у щось инше.

Ми вже вступаємо на новий ступінь, ми вже занадто багато, занадто гостро й боляче відчуваємо й визнаємо себе українцями. Нам уже потрібне забуття себе, те повне здоровля й сили забуття, яке не розуміє національності і може навіть дозволити собі розкіш інтернаціоналізму.

Нас українську інтеллігенцію, часто називають „партією“. Називають так або політичні немовлятка, котрі вирікають великорозумні слова за приводом старших, або гнилі, слиняві дідки, які підробляються під немовляток. Але іноді устами младенцев глаголеть истина“, як і не в повному обсязі, то хоч з якого небудь боку. І ось з одного боку

немовлятка зловили кінчик „истини“, так, усі ми, свідомі українці, починаючи від соціалістів і кінчаючи шовіністами—юдофобами, всі ми маємо на собі відзнаку чогось спільного, належного нам усім. Ми всі— особи одної не партії, а секти, великої, може вже мільйонної, але все-ж таки тільки секти. Кому це бажано, той може прірівняти себе до християн перших віків, а особ непригноблених націй до християн сучасних. Сучасний християнин каже: я—християнин—і нічого особливого при цьому не відчуває і не чекає. А християнин перших віків, називаючи себе християнином, ставився до цього инакше. Він відчував і в собі, і навколо себе це слово, він відчував його з болем, з гордощами, готовий прийняти за його тут же і образу, і глум, і страждання.

Я гадаю, що багато українців не найдуть в моїй аналогії великої натяжки. Але не знаю, чи багато їх ладні зберегти собі це принадне порівняння до перших християн. Чи багато їх задовольнеться ролею страдників, чи не забажають вони бути простими, здоровими, міцними людьми, які використовують силу і здоров'я своє для розвитку життя, а не для боротьби за нього?

А про те, річ зараз не в бажанні, а в необхідності. Бажати ми можемо багато де чого, про те не кожне бажання має уперту, неминучу силу необхідності. Можно забажати помандрувати на Марс, можна навіть вірити, що коли прелиниться у людскости расова і класова боротьба, коли величезні сили, які марнуються на цю боротьбу, повернуться на пізнання всесвіту,—мандрівка на Марс буде можливою. Але зрозуміло, що в сучасний мент людської історії, подібне бажання не тільки не має необхідності а навіть скільки небудь активності.

Про те, бувають, і інші бажання. Наприклад, бажання соціалізму. Розвиток капіталізму в де-яких

країнах дійшов до тої міри, коли потреба в громадській власності на засоби продукції і на розклад результатів тієї продукції із меж бажання переходить у межі прямої потреби. Активність такого бажання вимагається самим життям.

Але є ще рід бажань, які прямо і виразно становлять питання: або життя, або смерть, але стояти далі на одному місці неможливо.

І от до таких бажань належить і наше бажання бути самими собою, не почувавши цього. Енергія нашого поривання до затвердження себе перейшла межі скупчення і повинна перетворитись у те, до чого поривається.

Першим реальним, необхідним етапом реалізації волі до затвердження себе є сполучення з нацією. Ми, кажу знову, свідомі українці, завдяки нещасливим обставинам нашого національного життя, завжди примушені протиставляти себе тому цілому, частину якого складаємо. Ми завжди відчуваємо себе тими, що пізнали правду і потерпіли за неї. Ми завжди знаходимось в становищі тих що кличуть до цієї правди ціле, котре відстало від нас.

Наша правда—дуже проста. Ми—українці і як такі хочемо жити, розвиватись і творити. Ми хочемо затрачувати як найменше сили на засоби розвитку, і через те обстоюємо ті психофізичні, етнографічні, історичні і інші звички і особливості, як утворились нашим народом за час його довгого життя. Ми вважаємо злочином що до розвитку життя змінювати ці звички на другі подібні їм, і витратити сили для засвоєння їх. Нераціонально й нерозумно примушувати багатомільйонний народ кидати свою духову і навіть фізичну природу за для... за для мети, яка ні в якому разі не відповідає інтересам розвитку життя.

Цю правду мусить свідомо визнати вся українська нація. Несвідомо вона визнала її з перших кро-

ків свого існування, і тим що сбереглась і живе, як нація, чудово це доводить. Але цього дуже мало для утворення цінностей. Інстинктивна сила нації здатна боротись за своє існування, але вона не здатна планомірно й доцільно направляти його. Для цього необхідна свідомо воля.

І ось першим імпульсом до пробудження цієї волі му- сить бути рідна школа. Не кажучи про те, що національна школа є без усяких порівнянь найкращим засобом для засвоєння того знання, яке в ній мусять дати дітям, вона зміцнює, узаконює, ті цінности, які досі здобуті нацією „Мужицька“, „хохлацька“, „селянська“ мова стає мовою книжки й писання, а через те здо- буває нові здібности і губить старі.

Школа зараз же об'єднує в одне компакте, вираз- не ціле розкидані маси „хохлів“, „мужиків“, „малоро- сів“, і „українців“, які складають народ України. То- ді ми, свідомі українці, перестаємо бути страдниками і зливаємось з нацією. Тоді ми вступаємо на шлях творчости.

Школа розплутує соціальну плутанину і незви- чайність становища, коли за ради національних інте- ресів гуртки, неоднакові по своїм соціальним стрем- лінням і ідеалам, примушені єднатись у коаліції на шкоду своїй класовій і громадській свідомості і зав- данням.

Школа прилучає нас до гурту організованих націй і міжнародніх інтересів.

Через те в як найшвидшому здобуттю цього пер- шого засобу до розвитку національного існування України зацікавлені усі гуртки і класи її.

Не тільки шовіністи, які виголошують, „Україна— для українців“, але й ті течії громадської думки, які розуміють зміст життя в гармонійному, братерському єднанню націй усього світу,—не можуть існувати без рідної школи. Зрозуміло, що всі течії як би вони

в других відношеннях не різнились між собою, на цьому повинні зійтися. Безумовно, вони зараз же розійдуться в різні боки, як тільки досягнуть цієї спільної мети. Безумовно, зараз же закипить боротьба за це саме досягнення, за той або інший напрямок його. Але це й є звичайна річ, бо де боротьба, там—рух, а в рухові життя.

І здається мені, не буде помилкою, коли ми свою волю до затвердження себе будемо зараз реалізувати. Війна і той нагніт, яким за цей час здавили нашу волю,—сгустили її й надали їй велику силу одпірности, гущини й напруження. Ми більше не можемо здавлюватись; для всього є межі,—скупченій, інтенсіфіцірованій енергії треба дати вихід.

Націоналізація, українізація школи—от конкретний, нагальний пункт, до якого в обсязі чисто національних культурних досягнень повинна бути звернута наша енергія. Не відкладаючи, і не занедбуючи й других наших завдань, здійснення котрих залежить від тієї або другої формації ріжних течій, ми на цьому пункті можемо й повинні усі погодитись і направити наші зусілля в одному напрямку.

Як здійснити цю згоду?

Мені це не здається важким.

Насамперед, громади й гуртки всіх напрямків можуть утворити один осередок, якому підлягатиме це стремління, що небудь в роді шкільної ради.

Рада може взяти на себе координацію заходів і планомірне проведення їх в життя, а також організацію національного шкільного фонду.

В виборі засобів до здійснення також не може бути перешкод. Насамперед, ми повинні направити нашу енергію в те місце, звідки можна швидче сподіватись розв'язання поставленого питання, а саме в Державну Думу. Ми повинні відкрити їй картину нашого бажання, і виразно зазначити, що це вже не

просто бажання, а необхідність: Як би кожне місто, села, фабрики, заводи, різні наукові, політичні, культурні і інші Інституції, студенти, робітники, селяне, учителі, прикащики, дідичи, священики цілим рядом висловлювань і пояснень звернулись до депутатів, як би не препиняючись надходили приговори, постанови, петиції, то це найкраще, з'ясувало би наше хотінне, яке перетворилося в цілковиту необхідність.

Ми могли-б також вплинути на російське суспільство, де-які течії якого мусять прийняти наши вимоги в силу напрямку свого думання, з цією метою ми повинні також цілим рядом статтів і праць влитись в російську пресу, не перестаючи пояснювати і вимагати.

• Ми повинні звернути особливу увагу на видання книжок і брошюр по українському шкільному питанню, як на російській так і на українській мовах.

Засобів і шляхів багато; енергії багато; загаяного часу й марно витрачених сил багато; жертв ще більше. Чи не час поважно, рішуче, з твердою волею узятись до мокрої соломи і дати вихід огню, який не погас але й не горить?

Стокгольм 1/14—IX—15.

В. Винниченко.

К Н И Г А

Треба знати книгу. Треба розуміти і цінити книжку. Треба любити її і вірити в неї. Треба виробити в собі уміння і практичну здібність працювати за допомогою книжки—за для себе і за для других,—росповсюжуючи книжку в самих широких колах населення, в самих глибоких шарах його, впливаючи нею навіть на самих темних, навіть на самих нездатних людей.

Таксе завдання, котре стоїть, стояло і завжди буде стояти перед кожним робітником книжкової справи, яку б участь в цій справі він не брав,—перед книгарем, бібліотекарем і перед кожним іншим, що росповсюжує книжки, перед видавцем і автором, що утворює їх, перед кожною людиною, хто б він не був, коли тільки він бере участь в справі народньої освіти, коли тільки він працював, працює або збирається працювати над своєю самоосвітою та освітою. Немає і не може бути в наші часи ні одної культурної і навіть просто грамотної людини, не кажучи вже про Західну Європу, але навіть у нас в Росії та на Україні, яка б насмілилась сказати про себе: „Міні не потрібно і ніколи не було і не буде потрібно ніяких книжок і ніяких відомостей (знання) про них“. Ні, кожному з нас потрібні ці знання,—і так потрібні, що ніхто з сучасних людей не може обійтись без знайомства з книжками. Або одмовся від сучасного культурного життя, або знайомся з книжками,—так стоїть справа. Коли бажаєш жити хоч трохи полюдськи і бажаєш поліпшувати це життя, робити його змістовнішим, піднімати його над буденщиною і робити все напруженішим і напруженішим не кажемо, що це ради загального, а навіть за ради власного щастя—

знайомся з книжками, з можливо більшою кількістю їх, здобувай знаття про них, про загальний стан книжкових багатств, якими може і повинна користуватись сучасна людскість, в тому числі кожен з нас,—я такий то,—я де б я не був і кім би я не був.

Не тільки спеціалістам—бібліографам, книгоідам і книголюбам треба знати книжкові багатства людности—їх треба знати кожному з нас,—знати їх в цілому, і ліпці книжки по кожній галузі і розподілення їх по різних галузях знання і думання і розподілення по країнам і епохам, по течіям і напрямкам науково—філософської і літературно громадської думки, по авторам і видавцям, знати вплив різних книжок на різних читачів, одним словом, треба знати і сукупність книжок, загальну скарбницю розумового життя людскости і окремі книжки і значіння їх.

З Н. А. Рубакіна „Среди книг“.

Як засновувати народні бібліотеки-читальні і бібліотечні товариства.

Народні бібліотеки та читальні заснуються з дозволу губернатора Щоб одержати дозвіл на відкриття бібліотеки або читальні, незалежно від того, хто їх засновує (поодинокі особа чи ціле товариство), треба подати губернаторові відповідне прохання (форма його нижче). При проханні необхідно додавати дві гербові марки по 75 коп., а також і підписку того, хто бере на себе відповідальність по бібліотеці (форма підписки нижче). Відповідальність по бібліотеці може взяти на себе не тільки той, хто її засновує, але й кожна інша особа, аби вона була цілком благонадійна з боку поліційного. Щоб в справах бібліотеки

брала участь місцева людність, треба з по між неї зібрати бібліотечне товариство. Такі товариства поділяються на два розряди: 1) товариства, які в діяльності своїй користуються всіми юридичними правами, себ-то, мають право купувати чи продавати нерухому власність (землю, будинки), наживати власні капітали, робити різні договори і т. ин; 2) товариства, які ціх права не мають.

При заснуванні товариства з юридичними правами, разом з проханням губернаторові треба подати зразок статуту товариства, який розглядається „Губернскимъ по дѣламъ объ обществахъ Присутствіемъ“. Як що товариство дозволено, то його записують в реєстр т-рств, що ведеться при ділах Присутствія, а також оголошується про це в Сенатських і Губернських Відомостях. В статуті треба зазначити: 1) назву товариства, його мету, район, і засоби його діяльності; 2) наймення, прізвища по батькові, фамилії, званія, й адреси тих, хто засновує товариство; 3) порядок вступу і вибування членів; 4) розмір членських внесків і порядок їх виплату; 5) склад Правління, як воно обирається і поповнюється, а також що належить йому відати і де воно буде мати свою квартиру; 6) коли і як скликаються загальні збори членів і що належить їм відати;

7) Як ведеться одчотність;

8) Як робляться зміни в статуті

Заяву про заснування товариства з юридичними правами треба подавати губернаторові за підписом тих, хто його засновує [досить трьох підписів].

Але при цій заяві обов'язково треба додати: 1) нотаріальне посвідчення про законну правоспосібність тих, хто підписав заяву, 2) нотаріальне посвідчення правдивости їх підписів [„подлинность“]; 3) два примірника завіреного ними зразку статуту; 4) 6 кар. 50 к. грішми на видатки по друкуванню оголошень

про заснування т-ва. Щоб зареєструвати товариство, треба, правду кажучи, набратись досить клопоту, та ще й потратити карбованців 10 грошей, але завше слід надавати перевагу таким товариствам, бо реєстрація так чи инакше, а пригодиться товариству, особливо, коли йому треба буде побільшувати свої кошти.

Коли засновується товариство без юридичних прав, при проханні (заяві) губернаторові не треба прикладати статуту. Губернатор сам затвержує таке т-во, або передає заяву на розгляд „Губернського под'їламъ объ обществахъ Присутствія“. І от, коли на протязі 2-х тижнів від того, як губернатор одібрав заяву, не буде одмовлено в затверженні т-ства, то воно може починати свою діяльність; як що прохання фундаторів т-ва не буде задоволено, „Присутствіє“ повинно вказати причини незатверження т-ва.

В заяві треба зазначити: 1) мету товариства; 2) наймення, прізвища по батькові, фамилії, званія й адреси впорядчиків (досить 3-х осіб); 3] район діяльності; 4] порядок виборів распорядчика, або Правління, коли таке буде вибиратись, поповнення Правління новими членами, місце постійного пробування Правління чи распорядчика; 5] порядок вступу і вибування членів.

Нижче подається зразковий статут (по російському) бібліотечного товариства. Засновувати бібліотечне товариство можна не тільки разом з бібліотекою, а й до та після того, як одчиниться бібліотека.

За роз'ясненням різних питаннів в справі заснування бібліотек можна звертатись до українських т-ств „Просвіта“ та Харківського т-ва грамотности.

Зразкові форми

прохань на відкриття безплатних бібліотек-читалень.

1. Форма прохання на відкриття бібліотеки приватними особами.

Его Превосходительству Господину

Губернатору.

Гербовая
марка
на 75 к.

Гербовая
марка
на 75 к.

такого-то

ПРОШЕНІЕ

Желяя открытъ публичную безплатную бібліотеку-читальню въ с. .... волости .....

уѣзда ..... честь имѣю покорнѣйше просить, Ваше Превосходительство, о разрѣшеніи мнѣ на открытіе и содержаніе упомянутой бібліотеки-читальни и объ утверженіи для нея .....

(такого-то) отвѣтственнымъ лицомъ.

Рік, місяць, число. Підпис та адреса. R

2. Форма прохання на відкриття народньої бібліотеки від сільської громади.

Его Превосходительству Господину
Губернатору.

Гербовая
арка
на 75 к.

Гербовая
марка
на 75 к.

Уполномоченного отъ
сельского общества,
волости
уѣзда

(такого-то)

ПРОШЕНІЕ.

Представляя при этомъ приговоръ
сельского общества, волости, засвидѣтель-
ствованный въ волостномъ правленіи
года мѣсяца числа за №
и утвержденный г-номъ мировымъ посредникомъ [або
„земскимъ начальникомъ“] участка,
уѣзда, честь имѣю покорнѣйше про-
сить, Ваше Превосходительство, о разрѣшеніи открыть
въ с. бесплатную народную бібліотеку-
читальню, для отвѣтственного завѣдыванія которой
избранъ [треба зазначити званіе,
імя, отчество та фамилію).

Підпис, рік, число, місяць і адреса уловномочен-
ного.

3. Форма підписки особи, котра бере на себе
відповідальність пр бібліотеці—читальні.

ПОДПИСКА.

Я, нижеподписавшійся, принимаю на себя отвѣт-
ственность по открываемой въ с. волости
уѣзда [таким-то] публичной бібліотекѣ
— читальнѣ и обязуюсь въ точности исполнять всѣ

какъ существующія, такъ и могущія впредь послѣдовать по этому предмету постановленія и правила.

Рік, мѣсяць, число. Підпис, адреса.

Статутъ бібліотечнаго т-ства в с. _____
повіта _____ губ.

§ 1. Общество имѣтъ цѣлью доставить мѣстному населенію возможность пользоваться бесплатнымъ чтеніемъ изъ бібліотеки Общества.

§ 2. Общество имѣтъ право вступать въ договоры, владѣть движимымъ и недвижимымъ имуществомъ, а также пріобрѣтать путемъ покупки, даренія или завѣщанія и иными способами, отчуждать, закладывать и продавать его и дѣлать займы по постановленію общихъ собраній членовъ, принятому большинствомъ $\frac{2}{3}$ участниковъ собранія.

§ 3. Средства общества составляются изъ: а) членскихъ взносов; б) доходовъ отъ принадлежащихъ Обществу движимаго и недвижимаго имущества; в) постоянныхъ и временныхъ пособій изъ государственныхъ, земскихъ и иныхъ учреждений; г) пожертвованій частныхъ лицъ и д) сбора съ лекцій, концертовъ и другихъ благотворительныхъ вечеровъ.

§ 4. Размѣръ членскаго взноса въ предѣлѣ отъ 10 к. до 1 руб. въ годъ опредѣляется общимъ собраніемъ членовъ Общества.

§ 5. Членами Общества могутъ состоять совершеннолѣтніе, обоюга пола, вносящіе ежегодно опредѣленный собраніемъ членскій взносъ.

Примѣчаніе: Лица не внесшія въ теченіе 2-хъ лѣтъ членскій взносъ, считаются бывшими изъ Общества.

§ 6. Дѣлами библиотеки завѣдуютъ: 1) Собраніе Членовъ и 2) Совѣтъ.

§ 7. Общія собранія созываются по мѣрѣ надобности, во всякомъ случаѣ не менѣе одного раза въ годъ.

§ 8. Вѣдѣнію общихъ собраній подлежатъ: а) разсмотрѣніе и утвержденіе годового отчета, представляемаго совѣтомъ послѣ повѣрки ревизіонной комиссіей; б) утвержденіе смѣты на будущій годъ; в) выборъ членовъ совѣта, ревизіонной и другихъ комиссій; г) разсмотрѣніе всѣхъ дѣлъ, выходящихъ за предѣлы компетенціи совѣта; д) разсмотрѣніе заявленій членовъ общества Общему Собранію.

§ 9. Предсѣдатель и секретарь Общаго Собранія избираются на каждомъ собраніи изъ числа прибывшихъ членовъ, исключая лицъ изъ состава Совѣта.

§ 10. Общія Собранія созываются предсѣдателемъ Совѣта:

- а) по постановленію Совѣта,
- в) по заявленію ревизіонной комиссіи,
- с) по письменному заявленію не менѣе 20 членовъ библиотеки,

§ 11. Собраніе считается состоявшимся, если на него прибыло не менѣе $\frac{1}{10}$ части членовъ. Если собраніе не состоится за неприбытіемъ указаннаго числа членовъ, то назначается второе, не позднѣе, какъ черезъ 2 недѣли. Второе собраніе считается состоявшимся при всякомъ числѣ членовъ.

§ 14. Въ обязанности Совѣта входятъ: а) веденіе всѣхъ текущихъ дѣлъ согласно уставу и постановленіямъ общаго Собранія,

в) Завѣдываніе денежной и административной частью, наемъ прислуги; заботы объ отопленіи и освѣщеніи помѣщенія, веденіе денежной отчетности, установленіе правилъ о порядкѣ пользованія книгами, журналами, газетами, объ охраненіи имущества библиотеки и т. п.

с) Представленіе общему собранію членовъ Общества годового отчета и проекта смѣты,

д) Исполненіе заявленій членовъ библіотеки относительно созыва Общихъ Собраній,

е) Составленіе списковъ новыхъ книгъ, журналовъ и газетъ и выписка ихъ.

Примѣчаніе. При составленіи списковъ Совѣтъ принимаетъ во вниманіе желаніе подписчиковъ.

§ 15. Совѣтъ созывается, по мѣрѣ надобности, его предсѣдателемъ.

§ 16. Ревизіонная коммиссія, а также другія коммиссіи, состоящія при обществѣ, дѣйствуютъ согласно инструкціи, утвержденной общимъ собраніемъ членовъ.

§ 17. Ближайшее завѣдываніе библіотекой Совѣтъ поручаетъ кому-нибудь изъ своихъ членовъ или библіотекарю и его помощнику.

§ 18. Учредителями Общества состоятъ (вкзати званіе, ім'я, отчество, фамилію і адресу кожного фундатора; досить записати в статут 3-хъ фундаторів).

§ 19. Настоящій уставъ можетъ быть измѣненъ не иначе, какъ по постановленію общаго собранія большинствомъ двухъ третей наличныхъ членовъ.

§ 20. Въ случаѣ прекращенія дѣятельности Общества, библіотека и другое имущество его поступаетъ, по усмотрѣнію общаго собранія членовъ, въ одно изъ просвѣтительныхъ обществъ губерніи.

Показчик книжок до самоосвіти по україно- знавству *).

І. Українська історія.

Грушевський М. Ілюстрована історія України К 1911 р. Ціна 2 руб.

— Очеркъ історіи українскаго народа. К. Ціна 2 руб. 50 коп.

Єфименко Ол.—Історія українскаго народа Петр 1906: Вып. 1. Ціна 1 руб. 50 коп., вып. 2 — 1 руб. 50 коп.

Аркас М.—Історія України Русі. Вид. 2 ціна 2 руб. 60 коп.

Коваленко Г. Українська історія вид. 2 К. 1912 ціна 40 коп.

Грушевський М. Про старі часи на Україні. 1909 ціна 20 коп.

Грінченко Б. Оповідання з української старовини К. 1911 ціна 10 коп.

Загірня М. Про одружіння на Україні в давні часи К. 1912 ціна 7 коп.

Грушевський М. Культурно - національний рух на Україні в XVI—XVII в. в. К. Л. 1912 ціна 1 руб. 35 коп.

---

*) Показчик цей складено з більш поширених книжок, які можно легко добути по українських книгарнях. Крім того, багато цікавого матеріалу до самоосвіти по українознавству можно знайти по старих журналах—„Нова Громада“ (1906 р.), „Україна“ (1907 рік), Літературно-Науковий Вістник (до 1914 р.) „Дзвін“ (1913—14 р.), „Світло“ (1910—1914 р.), „Кіевская Старина“ (до 1906 р.), „Украинский Вѣстникъ“ (1907 р.), „Украинская Жизнь“ (з 1912 року.)

Грінченко Б. Братства і просвітня справа на Україні за польського панування до Б. Хмельницького К. 1908 ціна 5 коп.

Грушевський М. Про батька козацького Богдана Хмельницького К. 1909 ціна 25 коп.

Комарь М. Оповідання про Богдана Хмельницького Петгр. 1903 ціна 8 коп.

Грінченко Б. Іван Виговський, його життя й діла К. 1909 ціна 15 коп.

Яворницький Д. Як жило славне низове військо запорожське К. в. 2-й 1913 ціна 10 коп.

Дорошенко Д. м. З минулого Катеринославщини. Коротка історія краю й його заселення К—в. 1913 ціна 10 коп.

Драгоманов М. Про українських козаків, татар та турків К. 1913 ціна 10 коп.

Франко Ів. Захар Беркут. Образ громадського життя Карпатської Русі в XIII ст. Л. 1902 ціна 60 коп.

Мордовець Д. Гетьман Петро Сагайдачний іст. оповідання К. 1909 ціна 20 коп.

Куліш П. Чорна Рада Од. 1906 ціна 50 коп.

Костомаров М. Чернігівка. Бувальщина XVII віку К. 1908 ціна 40 коп.

Кашенко А. Запорожська слава. Істор. оповідання П. 1906 ціна 25 коп.

— На руїнах Січи К—в. 1908 ціна 4 коп.

— Над Кодацьким порогом (про гетьмана Івана Сулиму) істор. оповідання К. 1913 ціна 5 коп.

— Борці за правду. істор. оповідання П. 1913 ціна 35 коп.

— Славні побратими істор. оповідання. Петгр. 1913 ціна 10 коп.

— Під К рсунем істор. оповідання К. 1914 ціна 25 коп.

— У запалі боротьби історична повість П. 1914 ціна 50 коп.

— З Дніпра на Дунай. Оповідання з часів скасування запорожської Січі К. в. 1914 ціна 20 коп.

— Зруйноване гніздо історичне оповідання Л. Н. Вістник 1914 кн. 5 та 6.

Левицька З. При битій дорозі історична повість К. 1912 ціна 80 коп.

Галичина, Буковина, Угорская Русь М. 1915 ціна 1 руб. 40 коп.

Яриновичъ А. Галичина М. 1915 ц. 30 к.

Доманицький В. Про Галичину та життя галицьких українців К. 1909 ціна 12 коп.

— Про Буковину та життя буковинських українців К. 1910 ц. 10 коп.

Баладыженко К. Иллюстрированная історія Галичини Петр. 1915 ц. 80 коп.

— Буковина и ея прошлое Петр. 1915 ц. 30 к.

Д. Д. Угорська Русь К. 1914 ц. 5 коп.

Корольов В. Українці в Америці К. 1909 ц. 15 коп.

II. Українська література.

сфремов С. Історія українського письменства К. 1911 ц. 2 руб.

Франко Ів. Нарис історії українсько-руської літератури Л. 1910 ц. 1 руб. 80 коп.

Стешенко Ів. історія української драми К. 1909 ц. 1 60 коп.

Грушевський Ол. З сучасної української літератури К. 1908 ц. 80 коп.

Франко Ів. Южно-русская література [Энцикл. словарь Брокгауза и Ефрона.]

Сумцов М. Малюнки з життя українського народнього слова. Х. 1910 ц. 1 руб.

Євшан М. Під прапором мистецтва Літератур. критичні статті К. 1910. ц. 60 коп.

Єфремов С. Між двома душами [про Миколу Гоголя] К. 1909 ц. 5 коп.

— Фатальний вубзол. [про В. Короленка]. К. 1910. ц. 20 коп.

Василько А. Українська література і кріпацтво. К. 1911. ц. 5 коп.

Кревецький Ів. Коріфеї російської критики і українське письменство. К. 1911 ц. 25 коп.

Грінченко Б. Оповідання про Ів. П. Котляревського. К. 1911. ц. 5 коп.

— Оповід про Гр. Квітку—Основьяненко Х. 1902 ц. 3 коп.

Комаров М. П. Морачевський та його переклад. св. Євангелія Од. 1913. ц. 12 коп.

Грінченко Б. Оповідання про Євгена Гребінку. Петр. 1902. ц. 2 коп.

Коваленко Г. Євг. Гребінка (У столітні роковини його народження) Л. 1901 ц. 4 коп.

Драгоманов М. М. і Костомаров Л. 1905 ц. 8 коп.

Плевако М. Життя та діяльність М. Шашкевича Х. 1911 ц. 7 коп.

Єфремов С. Шевченко. Збірка К. 1914 ц. 1 руб.

Єфремов С. Марко Вовчок Літературна характеристика К. 1907 ц. 10 коп.

Кониський О. Тарас Шевченко-Грушівський Хроніка його життя том. 1 та 2 Л. 1901 ц. 4 руб.

На спомин 50-х роковин смерті Т. Шевченка. Від комітету по упорядкованню Шевченківських свят у Москві М. 1912 ц. 1 р. 50 коп.

Єфремов С. Т. Шевченко. Життя його та діла К. 1908 ц. 10 коп.

Гетьманець Гр. Хто такий Тарас Шевченко К. 1914 ц. 5 коп.

Сірко Ф. Т. Шевченко, його думки про громадське життя. Льв. 1906 ц. 30 коп.

Дорошенко Д. На громадській роботі (про Куліша П.) Петр. 1906 ц. 3 коп.

Пчілка О. М. П. Старицький К. 1909

Єфремов С. Співець боротьби і контрастів (про Ів. Франка) К. 1913 ц. 75 коп.

Сьогобочний Гр. Про життя Павла Грабовського Петр. 1908 ц. 6 коп.

Комаров М. Т. Шевченко в літературі і мистецтві. Од. 1913 ц. 75 коп.

Над могилою Б. Грінченка. Автобіографія, похорони, спомини, статті К. 1910 ц. 50 коп.

Єфремов С. Борис Грінченко Про життя його та діла. Петр. 1912 ц. 12 коп.

Плевако М. Життя та праця Б. Грінченка. К. 1911 ц. 12 коп.

Чистому серцем. Пам'яті Василя Доманицького. К. 1912 ц. 40 коп.

Могилянський М. Художник слова. Пам'яті М. Коцюбинського. Петр. 1915 ц. 10 коп.

Жигмайло Л. Мих. Коцюбинський. Спроба характеристики. К.—в 1915 ц. 8 коп.

Єфремов С. Гнучка чесність [про В. Винниченка]. К. 1909 ц. 5 коп.

— Літературний намул [про В. Винниченка] К. 1908 ц. 15 коп.

— Муза гніву та зневір'я [про О. Олеса] К. 1910 ц. 8 коп.

Василько А. Вічна казка К. 1911 ц. 5 коп.

Єфремов Серед сміливих людей. З. сучасн. письменства К. 1911 ц. 20 коп.

III. Українська мова.

Грінченко Б. Словарь української мови. 4, томи. К. 1909. Ціна 8 руб.

Дубровській В. Українсько—російський словник. К. 1914. Ціна 75 коп.

Уманець. Російсько—український словарь. Льв. 1894. 4 томи. Ціна 7 руб.

Тимченко Є. Російсько—Український словарь Том. I—Ціна 2 руб, том II—ціна 1 руб 50 к

Доманицькій В. Словарик К. 1906 ц. 20 к.

Тимченко Є. та Михальчук К. Програма до збирання діалектичних одмін української мови К. 1910 ціна 1 руб.

Пилипович М. Де-що про сучасну стадію розвитку української літературної мови. К. 1913 ціна 10 коп

Стешенко Ів. Про українську літературну мову К. 1912 ціна 12 коп.

Грінченко Б. Три питання нашого правопису К. 1908 ціна 15 коп.

Чикаленко Є. Розмова про мову К. 1907 ціна 2 коп.

IV. Українська школа та українські шкільні підручники.

I.

Грінченко Б. На безпросвітномъ пути К. 1907 ціна 25 коп.

— Якої нам треба школи К. 1907 ціна 4 коп.

— Народні вчителі й вкраїнська школа К. 1906 ціна 4 коп.

Грушевський М. Про українську мову і українську школу К. ціна 10 к.

Прокопович В. Народня школа й рідна мова на Україні К. 1914 ціна 5 коп.

Буда С. За український університет К. 1912 ціна 10 коп.

Грушевський М. Справа українських катедр і наші наукові потреби К. 1907 ціна 15 коп.

Русова С. Нова школа К. 1914 ц. 4 коп.

Черкасенко С. Шевченко і діти, Шевченко педагогом К. 1914 ціна 5 коп.

Волох С. По дорозі до рідної школи К. 1912 ціна 7 коп.

Тодосієнко С. Розмова про школу К. 1912 ціна 4 коп.

Шелухін С. Школа за 2000 років до наших часів К. 1911 ціна 10 коп.

Чепіга Я. Проблеми виховання й навчання К. 1913 ціна 75 коп.

Вержбицький А. Прикмети розумової талановитости школярів П. 1907 ціна 5 коп.

Панасенко. В сучасній школі К. 1914 ціна 5 коп.

— Мрія Шкільна будівля К. 1908 ціна 8 коп.

— Приступ до школи К. 1908 ціна 5 к.

— Рада шкільна К—в 1908 ц. 8 коп.

— Програма шкільних рукометів Од 1910 ціна 8 коп.

— Школа і культура К—в 1911 ціна 20 коп.

II.

Грінченко В. Українська граматка до науки читання й писання К. 1907 ціна 15 коп.

Неводовський Т. Українська школа. Граматка з малюнками К. 1906 ц. 25 коп.

- Норець. Граматка. Український букварь з малюнками К. 1906 15 коп.
- Русова С. Український букварь. Петр. 1906 ц. 10 коп.
- Черкасенко С. Граматка П. 1907 ц. 5 к.
- Базилевич О. Рідна мова. Український букварь П. 1906 ц. 20 коп.
- Білоусенко О. Вінок. Читанка для дітей молодшого вік М. 1910 ц. 1 руб. 20 коп.
- Грінченко Б. та М. — Рідне слово. Читанка К. 1912 ц. 70 к.
- Черкасенко С. Рідна школа. Перша читанка Петр. 1912 ц. 45 коп.
- Хуторний Т. Читанка. Перша книжка після граматки К. 1907 ц. 35 коп.
- Тимченко Є. Українська граматика Части на I К. 1906 ц. 60 коп.
- Залозний П. Коротка граматика української мови Част I К. 1912 ц. 20 к. Част, II ц. 30 коп.
- Шерстюк Гр. Коротка українська граматика для школи Част I П. 1907 ц. 20 коп.
- Українська граматика Част II Складня К. 1913 ц. 25 коп.
- Левицький Іван. Граматика українського язика Частка I К. 1914 ціна 80 коп.
- Голоскевич Г. Український правописний словничок Петр. 1915 ц. 25 коп.
- Огієнко Ів. Українська граматична література К. 1908 ц. 5 коп.
- Кониський О. Арихметика або шотниця П 1908 ц. 10 коп.
- Степовик О. Арихметика або шотниця за для самоосвіти й школи Част I П 1908 п. 30 коп. Част II П. 1909 ц. 40 коп.
- Русова С. Початкова географія Петр. 1911 ц. 35 коп.

Рудницький С. Коротка географія України К. 1910 ц. 75 коп.

Лисенко М. Збірник українських пісень для школи. Випуск I до VII.

Чернецький С. Шкільні співи для виховання дітей К. 1913 ц. 50 коп.

V. Національне питання й громадське життя.

Українській воясь. М. 1915 ц. 1 р.

Грушевський М. Освобожденіє Росіи и Украинській воясь П. 1907 ц. 1 руб.

— Украинство въ Росіи, его запросы и нужды Петр. 1906 ц. 25 коп.

Императорская Академія Наукъ. Обь отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печатнаго слова К. 1913 ц. 20 к.

Драгоманов М. Политическія сочиненія. Центръ и окраина; М. 1908 ц. 2 руб. 50 к.

— Великорусскій интернаціональ и польско-украинскій воясь Каз. 1907 ц. 50 коп.

— Чудацькі думки про українську національну справу К. 1913 ц. 60 коп.

Лозинський М. Польскій та рускій революційний рух і Україна К. 1908 ц. 35 коп.

Єфремов С. Новий документ до старих позвѣв К. 1912 ц. 15 коп.

Грінченко Б. Національна та интернаціональна ідея К. 1906 ц. 15 коп.

— З громадського життя на Україні Петр. 1909 ціна 20 коп.

Єфремов С. Бюрократическая утопія. Русское Богатство 1910 III.

— Внѣ Закона. Рус. Бог. 1905 I.

Грушевський М. З біжучої хвилі. Статті К. 1908 ц. 50 коп.

Грушевській М. Наша політика Льв 1911
ціна 60 коп.

Понятенко П. Культура, національність та
асиміляція в їх взаємних стосунках К. 1912 ц 20 к.

Понятенко П. Національність в освітленню
законів спадковости К. 1913 ц. 75 коп.

Шелухін С. Значіння рідної мови для на-
родности й творчости К 1911 ц. 10 к.

Порш М. Про автономію України К. 1907
ціна 15 коп.

Порш М. Україна в Державному бюджеті.
Стаття в збірнику Сіромахи „Про фінансову науку“
К. 1909 ц. 50 коп.

Юркевич Л. Національна справа і робітниц-
тво К. 1912 15 к.

Левинській В. Нарис розвитку українсько-
го робітничого руху в Галичині К 1914 ц. 80 к.

Петлюра С. Українська соціал-демократична
партія в Австрії К. 1907 ц. 20 коп.

Грушевській М. Про українську мову і
українську справу К. 1907 ц. 12 к.

Грушевській М. Изъ польско-украинских
отношеній Галиції Петр. 1907 ц. 30 к.

— За українській маслак (В справі Холмщини)
К. 1907 ц. 6 к.

Білоусенко О. Холмська справа К. 1909
ціна 5 коп.

Єфремов С. Єврейська справа на Україні
К. 1909 ц. 15 к.

Сьогобочний Г. Чим шкодять нам євреї
К. 1907 ц. 3 к.

Порш. Із статистики України К. 1907 ц. 20 к.

Нольде. Автономія України з історичного
погляду.

Весь світ в українській справі К. 1908
ціна 50 коп.

Тершаковець М. Галицько-руське літературне відроджене Льв 1908 ц. 1 р. 60 коп.

Терлецький О. Москвофіли й народовці в 70-х роках Льв. 1902 ц. 15 к.

Чубинський М. Украинская національная идея и ея правовыя постулаты М. 1913 ц. 15 к.

Єфремов С. За рік 1912-й К. 1913 ц. 1 р.

Дорошенко В. Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові К. 1914 ц. 30 к.

Коваленко Г. Чим шкодять нам мазепинці Петр. 1914 ц. 3 коп.

Проф. М. С. Грушевський.

(З нагоди його ювілею.)

В 1885 році в літку в газеті „Діло“ з'явилось перше оповідання М. Грушевського тоді ще 19-літнього юнака, „Бех-аль Джугур“ а через п'ять літ в Київських „Університетських звістіях“ перша його наукова праця „южноруські господарські замки в половині XVI вѣка. Историко статистическій очеркъ.“

Таким чином на цей 1915 рік припадає тридцятилітній ювілей літературної і 25-літній науковій праці нашого шановного професора. Ми не належимо до тих щасливих народів, які можуть гучно справляти свята на честь своїх видатних і заслужених діячів, ми навіть не можемо в даний момент одмітити цей видатний ювілей в пресі, бо її у нас знищено, і тому, хто заслуговує всенароднього признання, вінків слави, тріумфу, присвячуємо лише кілька рядків в календарі..

Така наша дійсність..

Се та дійсність проти якої на протязі 30 літ вів безупинно боротьбу наш ювілянт, до боротьби з якою

закликав і нас; се та дійсність, не усунувши якої ми не зможемо йти далі до кращої будучини.

І особливо стає нам це ясним тепер, коли ми можемо сміло і гордо сказати „хто ми“, коли ми тим, що звали нас „безбатченками“ можемо сказати: „не-правда, ми не безбатченки, ми маємо свою отчизну, своє славне минуле. Ми маємо свою історію“.

Своєю невпинною працею наш велитень проф. М. Грушевський розбив ті заковані скрині, де були замкнені документи нашого життя. Він знайшов „пропавші грамоти“ і показав не тільки нам, а й чужинцям „Історію України Руси“.

Ся колосальна праця, на яку поклав наш вчений кращі роки свого життя зробила його ім'я бсзсмертним, вонаж обезсмертила і той народ, над яким так довго примари носились і гудів похороний дзвін. І ми знову кажемо, що ніхто не може вже сказати, що народу українського немає. Ні, він єсть і стоїть на міцному історичному ґрунті.

„Історія України-Руси“ це єсть головна праця яку дав своєму народові проф. Грушевський. Це єсть той велитенський дуб, який корінням сягає в глибину далекого історичного минулого, а віттям прагне до сонця горячого в повітря вільне.

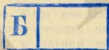
І ми не помилилось, коли скажемо, що в особі проф. М. Грушевського ми маємо першого нашого історика, який звязав міцно давно минуле з сучасним. І здається досить би було цієї праці, щоб ім'я проф. М. Грушевського стало великим і славнозвісним. Але цією працею він не обмежився. Не тільки літописцем істориком явився він до нас. Не заховався він в кабінеті од сучасного життя, а виступив в ньому найактивнішим працівником. І кудиб ми не глянули, де б не побачили наші культурно-національ-

ні придбання—скрізь бачимо головним робітником в ділах тих проф. М. Грушевського. Трудно тут навіть переказати все те що зроблено ним. Він являється головним діячем Галичини і України російської. Завдяки йому у Львові виростає „Наукове товариство ім. Шевченка“ на таку височінь, що з ним рахується культурна Європа і надає йому значіння першої української академії наук; завдяки йому народжується в Києві „Українське Наукове Товариство“ і проводить свою працю, він видає ряд наукових праць, видає і редагує журнали „Літературно-Науков. Вістник“ „Україну.“ „Село“ і т. д.

Печать його праці лежить на всьому що наближає нас до національної волі. Не криючись не ховаючись він робить це діло; робить не дивлячись на зграї „чорних воронів“, які чекали весь час на те щоб вихопити його з життя живого.

Тепер його голосу ми не чуємо... В далекому засланні він. Але та далечинь не може порвати тих духовних звязків які утворилися між ним і Україною. І перебуваючи там—він між нами. І ми віримо що наші бажання, наш голос:

„Живи на славу країни наш лицарю чесний“
він відчуває своїм серцем.

Джура.

Державна історична
БІБЛІОТЕКА УРСР

Мав. 343

50K

**Склад календаря: в Українській Книгарні
„СЛОВО“**

Катеринослав, Поліцейська, 59.

Великий вибір українських книжок і нот.

Великий вибір посуду майстерні О Білоскурського і інших. Рушники, плетти і вишивки.

Приймається передплата на всі часписи.

Українська Книгарня.

Харків, Петровський пер. 18.

Великий вибір українських книжок, карток, нот, малюнків і продаж кустарних виробів.

В гуртованні й аднанні сила, и постуц наперед.

Споживачі!	[СОЮЗ].	Товариства!
Гуртуйтесь у Т-во.		Гуртуйтесь у спілки — союзи.

Катеринославське Т-во Споживчих Товариств.

А Д Р Е С А

(Катеринослав, Поліцейська вул. № 36. Тел. 24-69.)

- 1) Веде операції по закупці усього краму для своїх членів и не членів споживчих товариств.

(Організовує власний склад краму).

- 2) Постає потрібні споживчим товариствам щотоводні книги й бланки нейлегшої системи, квитки-чеки „Ріжнобокий контроль“ й кооперативну літературу.
- 3) Висилає листи проект статуту споживчих товариств бажаючим організовать Т-во й дає різні поради по організації й веденню справ у товариствах

Ножне споживче Т-во, нотре закупує краму Катеринославі, мусить бути членом Катеринославського Союзу споживчих Т-в.

Правління.

2P. N1645

